

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 24.5.2011
COM(2011) 287 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Η Ενιαία Αγορά για τα δικαιώματα Διανοητικής Ιδιοκτησίας
Τόνωση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας για τη δημιουργία οικονομικής
ανάπτυξης, θέσεων απασχόλησης υψηλής ποιότητας και έξοχων προϊόντων και
υπηρεσιών στην Ευρώπη**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
2.	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΙΑ ΑΓΟΡΑ ΔΔΙ.....	6
3.	ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ	9
3.1.	Η μεταρρύθμιση του συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη και τα συνοδευτικά μέτρα	9
3.1.1.	Ενιαία προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.....	9
3.1.2.	Καθιέρωση ενοποιημένου συστήματος επίλυσης των διαφορών	10
3.1.3.	Μηχανισμοί αξιοποίησης των ΔΔΙ	11
3.2.	Εκσυγχρονισμός του συστήματος εμπορικών σημάτων στην Ευρώπη.....	11
3.3.	Δημιουργία ολοκληρωμένου πλαισίου για τα δικαιώματα δημιουργού στην ψηφιακή ενιαία αγορά.....	12
3.3.1.	Ευρωπαϊκή διακυβέρνηση και διαχείριση των δικαιωμάτων δημιουργού	13
3.3.2.	Τεχνολογία και διαχείριση βάσεων δεδομένων	15
3.3.3.	Περιεχόμενο που παράγεται από τους χρήστες	16
3.3.4.	Τέλη για αντίγραφα ιδιωτικής χρήσης.....	17
3.3.5.	Πρόσβαση στην πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης και προώθηση της πολυφωνίας στα μέσα ενημέρωσης	17
3.3.6.	Δικαιώματα των εκτελεστών	19
3.3.7.	Οπτικοακουστικά έργα.....	19
3.3.8.	Δικαιώματα μεταπώλησης των καλλιτεχνών.....	20
3.4.	Το ζήτημα της συμπληρωματικής προστασίας των άυλων περιουσιακών στοιχείων.....	20
3.4.1.	Απόρρητα εμπορικά στοιχεία και παρασιτικά αντίγραφα	20
3.4.2.	Μη γεωργικές γεωγραφικές ενδείξεις.....	22
3.5.	Ενίσχυση του αγώνα για την καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης και της πειρατείας.....	22
3.5.1.	Ευαισθητοποίηση του κοινού	24
3.5.2.	Δημιουργία πιο βιώσιμων δομών για το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας και νέα καθήκοντα	24
3.5.3.	Ανασκόπηση της οδηγίας για την επιβολή των ΔΔΙ.....	25
3.6.	Η διεθνής διάσταση των ΔΔΙ.....	26

3.6.1.	Πολυμερείς πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένου του συντονισμού με τους διεθνείς οργανισμούς	26
3.6.2.	Διμερείς διαπραγματεύσεις και συνεργασία σε θέματα προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας με τρίτες χώρες	27
3.6.3.	Ενισχυμένη προστασία των ΔΔΙ και επιβολή στα σύνορα της ΕΕ	28
4.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	29

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συγκρότηση της ενιαίας, ολοκληρωμένης ενιαίας αγοράς για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) αποτελεί έναν από τους πιο αναγνωρισμένους τρόπους για να απελευθερωθεί το δυναμικό των Ευρωπαίων εφευρετών και δημιουργών και να τους δοθεί η δυνατότητα να μετουσιώσουν τις ιδέες σε θέσεις εργασίας υψηλής ποιότητας και σε οικονομική ανάπτυξη.

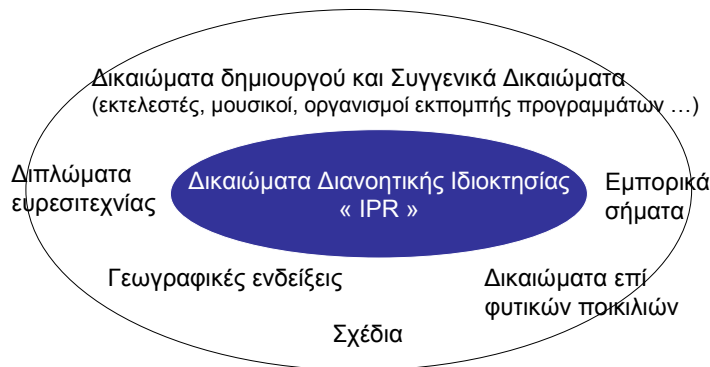
Στην παρούσα ανακοίνωση αναπτύσσεται το συνολικό στρατηγικό όραμα της Επιτροπής με αντικείμενο τη σύσταση της αυθεντικής ενιαίας αγοράς για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας που επί του παρόντος δεν διαθέτει η Ευρώπη - ενός ευρωπαϊκού καθεστώτος ΔΔΙ που προσιδιάζει στη νέα αυριανή οικονομία, παρέχει ανταμοιβές για τις δημιουργικές προσπάθειες και επινοήσεις, θεσπίζει κίνητρα για τις μορφές καινοτομίας που έχουν την έδρα τους στην ΕΕ και επιτρέπει στην πολιτιστική ποικιλομορφία να ανθίσει με τη δημιουργία πρόσθετων διεξόδων για το περιεχόμενο.

Το σύγχρονο και ολοκληρωμένο ευρωπαϊκό καθεστώς σε θέματα ΔΔΙ θα συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη, στη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας και στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας. Πρόκειται για τους βασικούς στόχους που καθορίζονται στο Θεματολόγιο της ΕΕ για το 2020 και στην Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης, οι οποίοι έχουν ζωτική σημασία για να μπορέσει η ΕΕ να διατηρήσει την πορεία της ανάκαμψης της από την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση. Θα επιτρέψει την ανάπτυξη τομέων όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι ψηφιακές βιομηχανίες που προσφέρουν τις μεγαλύτερες δυνατότητες μελλοντικής ανάπτυξης¹. Η καινοτομία όχι μόνο βοηθά την ευρωπαϊκή οικονομία να ανθίσει, αλλά είναι απαραίτητη για να αντιμετωπιστούν οι καίριες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα στον 21ο αιώνα: η κατοχύρωση της επισιτιστικής ασφάλειας, ο περιορισμός της αλλαγής του κλίματος, η αντιμετώπιση των δημογραφικών αλλαγών και η βελτίωση της υγείας των πολιτών. Διαδραματίζει επίσης βασικό ρόλο για την ποιότητα της καθημερινής ζωής με την προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας.

Τα ΔΔΙ περιλαμβάνουν τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα σχέδια και τις γεωγραφικές ενδείξεις, τα δικαιώματα δημιουργού και τα συναφή με αυτά συγγενικά δικαιώματα.

Ο γαλαξίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας

¹ Βλέπε: Ευρώπη 2020 Στρατηγική (COM (2010) 2020), Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2011 (COM (2011) 11), Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη (COM (2010) 245), Πράξη για την Ενιαία Αγορά (COM (2011) 206) και Ένωση Καινοτομίας (COM (2010) 546).

Τα ΔΔΙ αποτελούν δικαιώματα ιδιοκτησίας που προστατεύουν την προστιθέμενη αξία που παράγεται από την οικονομία της γνώσης στην Ευρώπη με θεμέλιο λίθο την αλκή των δημιουργών και των εφευρετών της. Οι κατάλογοι ΔΔΙ αποτελούν σημαντικό σκέλος πολλών ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Η αξιοποίηση του χαρτοφυλακίου των ΔΔΙ έχει κεφαλαιώδη σημασία τόσο για τους Ευρωπαίους δημιουργούς, όσο και για τις επιχειρήσεις, κατά τις προσπάθειές τους να συνεχίσουν να υποστηρίζουν τις πρωτοβουλίες, να αποφέρουν έσοδα και να διανοίξουν νέες ευκαιρίες διεξόδων στις αγορές².

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και του διεθνούς ανταγωνισμού, τα πιθανά έσοδα από τα ΔΔΙ είναι εξίσου σημαντικά όσο η πρόσβαση σε βασικά αγαθά ή η εξάρτηση από τη μεταποιητική βάση.

Ο ενάρετος κύκλος των ΔΔΙ βασίζεται σε πολιτική ΔΔΙ που παρέχει κίνητρα για καινοτομίες, οι οποίες με τη σειρά τους προσελκύουν επενδύσεις, με αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών προς ικανοποίηση της νέας ζήτησης των καταναλωτών η οποία τονώνει την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Η ταχύρρυθμη τεχνολογική πρόοδος έχει μεταβάλει τον τρόπο με τον οποίο συναλλασσόμαστε και διαδίδουμε, λαμβάνουμε και καταναλώνουμε προϊόντα και υπηρεσίες, όπως οι επιχειρηματικές υπηρεσίες παροχής μουσικών και οπτικοακουστικών έργων. Νέα επιχειρηματικά μοντέλα αναπτύσσονται, ενώ τα παραδοσιακά μοντέλα προσαρμόζονται. Νέοι οικονομικοί πρωταγωνιστές και φορείς παροχής υπηρεσιών διεισδύουν στην αγορά. Οι καταναλωτές αλλάζουν τον τρόπο αλληλεπίδρασής τους με την αγορά. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία για τα ΔΔΙ πρέπει να συνιστά το κατάλληλο «πλαίσιο διευκόλυνσης» το οποίο

² «Η αξία της γνώσης: οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και η πρόκληση της διανοητικής ιδιοκτησίας», δοκίμιο της Μονάδας *Economist Intelligence Unit White Paper, The Economist*, Ιανουάριος 2007. Το 53% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η χρήση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας θα είναι πολύ σημαντική ή ζωτική για τα επιχειρηματικά τους μοντέλα σε δύο χρόνια, σε σύγκριση με το 35% που ήταν της γνώμης ότι αυτό ίσχυε κατά το χρόνο διεξαγωγής της έρευνας.

θεσπίζει κίνητρα για τις επενδύσεις, επιβραβεύοντας το δημιουργικό πνεύμα, τονώνοντας τις καινοτομίες και διευκολύνοντας τη διάδοση των γνώσεων.

2. ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΙΑ ΑΓΟΡΑ ΔΔΙ

Η απόδειξη δεν είναι πλέον αναγκαία: Τα ΔΔΙ με τις διαφορετικές μορφές και σχήματά τους αποτελούν βασικά στοιχεία του ενεργητικού της οικονομίας της ΕΕ.

1,4 εκατομμύρια ευρωπαϊκές ΜΜΕ δραστηριοποιούνται στο χώρο των δημιουργικών κλάδων. Το δυναμικό ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας που αντιπροσωπεύουν οι βιομηχανίες που βασίζονται στη ΔΙ είναι ανώτερο από το μέσο όρο. Σύμφωνα με την Έκθεση για την Ευρωπαϊκή Ανταγωνιστικότητα για το 2010, οι βιομηχανίες που αναπτύσσουν δραστηριότητες στους δημιουργικούς κλάδους αντιπροσωπεύουν το 3% της απασχόλησης (2008) και ανήκουν στους δυναμικότερους κλάδους στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο αριθμός των εργαζομένων στους δημιουργικούς κλάδους στην ΕΕ-27 ανερχόταν σε 6,7 εκατομμύρια άτομα, για το έτος 2008.

Η συνολική απασχόληση στους δημιουργικούς κλάδους της βιομηχανίας αυξήθηκε κατά μέσο όρο κατά 3,5% ετησίως την περίοδο 2000-2007, σε σύγκριση με 1% ετησίως, για το σύνολο της οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι περισσότερες από τις νέες θέσεις εργασίας στην ΕΕ κατά την τελευταία δεκαετία δημιουργήθηκαν στους βιομηχανικούς κλάδους που βασίζονται στη γνώση στους οποίους η απασχόληση αυξήθηκε κατά 24%. Αντιθέτως, η απασχόληση στους υπόλοιπους κλάδους της οικονομίας της ΕΕ αυξήθηκε κατά ποσοστό μόλις κάτω από 6%³.

Με βάση μια ενδεικτική έρευνα του 2002 για τις εταιρείες του Fortune 500 εκτιμάται ότι περίπου το 45% έως 75% του πλούτου των μεμονωμένων επιχειρήσεων προέρχεται από τα ΔΔΙ τους⁴. Όπως υπολογίστηκε για το 2009, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αντιπροσώπευαν περίπου το 81% της αξίας στην αγορά του S & P 500.⁵ Η αξία των κορυφαίων δέκα εμπορικών σημάτων σε κάθε χώρα της ΕΕ ισοδυναμούσε κατά μέσο όρο με σχεδόν 9% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, το 2009⁶. Τα ΔΔΙ παρέχουν κίνητρα και προστατεύουν τις επενδύσεις στο χώρο της τεχνολογικής έρευνας και ανάπτυξης (1,9% του ΑΕΠ της ΕΕ το 2008)⁷. Οι δημιουργικοί κλάδοι της βιομηχανίας που βασίζονται στα δικαιώματα δημιουργού (συμπεριλαμβανομένου του λογισμικού και της παραγωγής βάσεων δεδομένων⁸, των κλάδων έκδοσης βιβλίων και εφημερίδων⁹, της μουσικής¹⁰ και του κινηματογράφου¹¹) συμβάλλουν σε ποσοστό 3,3% στο ΑΕΠ της ΕΕ (2006)¹².

³ *The Work Foundation: The knowledge economy in Europe*, έκθεση που καταρτίστηκε για το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2007.

⁴ Πηγή: http://www.wipo.int/sme/en/documents/valuing_patents.htm.

⁵ Πηγή: *Ocean Tomo* όπως αναφέρεται στο δημοσίευμα «*The 2011 drug patent 'cliff' and the evolution of IP evaluation*» της *Liza Porteus Viana, Intellectual Property Watch*, 11.01.2011.

⁶ Πηγή: *Eurobrand Study 2009, Country Review*, <http://study.eurobrand.cc>

⁷ Πηγή: *Eurostat*.

⁸ Το Λογισμικό και η παραγωγή βάσεων δεδομένων είναι με μεγάλη απόσταση οι σημαντικότεροι συντελεστές για τις βιομηχανίες στον κλάδο των δικαιωμάτων δημιουργού, τους αντιστοιχεί σχεδόν το ένα τέταρτο του κύκλου εργασιών σε αυτές τις βιομηχανίες.

⁹ Σύμφωνα με την *Federation of European Publishers* (Ομοσπονδία Ευρωπαίων Εκδοτών), στο χώρο των εκδόσεων βιβλίων απασχολούνται 135.000 άτομα πλήρους απασχόλησης και η συμβολή του κλάδου στο ΑΕγχΠ της ΕΕ ανέρχεται σε 24 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου.

Τα ΔΔΙ διαμορφώνουν την καθημερινή ζωή των πολιτών

Η προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, για παράδειγμα, έχει ζωτική σημασία για την ανάπτυξη νέων πρωτοποριακών φαρμάκων ή ιατρικού εξοπλισμού. Ολοένα και πιο εξελιγμένα τεχνικά μέσα, όπως τα έξυπνα τηλέφωνα, οι υπολογιστές με μορφή πινακίδας, η Τρίτη γενιά, καθώς και οι μελλοντικές γενιές της κινητής τηλεφωνίας, τα ηλεκτρονικά είδη ευρείας κατανάλωσης, τα φιλικότερα προς το περιβάλλον αυτοκίνητα ή οι συρμοί υψηλών ταχυτήτων, εξαρτώνται από χιλιάδες διπλώματα ευρεσιτεχνίας.

Η προστασία της αξίας του σήματος τονώνει τις επενδύσεις στην ποιότητα των προϊόντων και υπηρεσιών, βοηθώντας τον πελάτη να εντοπίζει τον αντίστοιχο παραγωγό εμπορευμάτων ή υπηρεσιών, ιδίως σε τομείς που στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στα σήματα και την αφοσίωση που δείχνουν οι πελάτες για το σήμα. Στους τομείς αυτούς περιλαμβάνονται και οι κλάδοι των ειδών διατροφής, των ειδών οικιακής χρήσης, των φαρμακευτικών προϊόντων, των ειδών μόδας, των αθλητικών ειδών, των καλλυντικών, των ηλεκτρονικών καταναλωτικών ειδών ή των υπηρεσιών που προσφέρονται από τους βιομηχανικούς κλάδους στο χώρο των τηλεπικοινωνιών, των ταξιδιών, της αναψυχής και των αθλητικών ειδών. Στον τομέα των γεωργικών ειδών διατροφής, οι γεωγραφικές ενδείξεις και τα δικαιώματα επί των φυτικών ποικιλιών εξασφαλίζουν την προστασία των προϊόντων ποιότητας, του θεμιτού ανταγωνισμού και της πρόσβασης σε αυθεντικά προϊόντα σε όλη την ενιαία αγορά. Τα δικαιώματα δημιουργού τονώνουν την παραγωγή δημιουργικού περιεχομένου, όπως λογισμικού, εφημερίδων και περιοδικών, επιστημονικών εκδόσεων, έργων μουσικής, κινηματογραφικών ταινιών, φωτογραφιών, ειδών στο χώρο των εικαστικών τεχνών, βιντεοπαιχνιδιών και λογισμικού μαγνητοσκοπικών εγγραφών.

Τέλος, το σύστημα των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας της Ευρώπης έχει βοηθήσει να δοθεί το ανταγωνιστικό προβάδισμα στις ευρωπαϊκές βιομηχανίες

Η ανάπτυξη προτύπων, όπως τα GSM και UMTS συνιστούν ευρωπαϊκή επιτυχία η οποία βασίζεται στη συνετή διαχείριση των ΔΔΙ. Τα εν λόγω ευρωπαϊκά πρότυπα έχουν μετεξελιχθεί σε τεχνολογίες που γνώρισαν επιτυχία σε παγκόσμια κλίμακα, λόγω της τεχνολογικής υπεροχής τους και του βιώσιμου συστήματος ΔΔΙ στην Ευρώπη. Οι εταιρείες με έδρα την Ευρώπη διατηρούν το προβάδισμα στην παραχώρηση αδειών εκμετάλλευσης της τεχνολογίας των ημιαγωγών που βρίσκει κανείς σε περισσότερο από το 90% των κινητών τηλεφώνων που πωλούνται ανά την υφήλιο. Για πολλές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, μεγάλο μέρος των εσόδων προέρχεται στις ημέρες μας από την έκδοση αδειών εκμετάλλευσης για τα χαρτοφυλάκιά τους ΔΙ.

Διατήρηση της δυναμικής

¹⁰ Σύμφωνα με την *IFPI*, η συνολική αξία της ηχογραφημένης μουσικής στην αγορά της ΕΕ ανέρχεται σε 6 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου. Η αγορά ηχογραφημένων έργων μουσικής αντιπροσωπεύει περίπου το ένα πέμπτο της συνολικής αγοράς μουσικής, η αξία της οποίας προσεγγίζει σχεδόν τα 30 δισεκατομμύρια ευρώ.

¹¹ Η παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, η διανομή και η προβολή, καθώς και οι ενοικιάσεις και οι πωλήσεις βίντεο αντιπροσωπεύουν το 10% του κύκλου εργασιών των έργων δημιουργού. Η οπτικοακουστική βιομηχανία στην Ευρώπη παράγει περισσότερες από 1100 ταινίες ετησίως και απασχολεί πάνω από 1 εκατομμύριο ανθρώπους. Πηγή: *Multi-Territory Licensing of Audiovisual Works in the European Union, KEA study*, Οκτώβριος 2010.

¹² Έκθεση για την Ευρωπαϊκή Ανταγωνιστικότητα κατά το 2010, έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, SEC (2010) 1276 τελικό.

Το οικονομικό δυναμικό των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) εξαρτάται σε ολόένα και μεγαλύτερο βαθμό από την ικανότητα πληθώρας κατόχων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας να συνεργάζονται, να παραχωρούν άδειες εκμετάλλευσης για την τεχνολογία, τα προϊόντα και το δημιουργικό περιεχόμενο και να διοχετεύουν νέα προϊόντα και υπηρεσίες στους καταναλωτές. Οι επιγραμματικές υπηρεσίες μουσικής πρέπει υποχρεωτικά να αναπαράγουν πολύπλοκες διαδικασίες διακανονισμού, προκειμένου να είναι διαθέσιμες σε πολλές περιοχές. Αυτό επιβάλλει ένα ολιστικό και συνεκτικό νομικό πλαίσιο για τα ΔΔΙ. Υπό τις συνθήκες αυτές, η νομοθεσία για τα ΔΔΙ πρέπει να αντιμετωπίζεται ως εργαλείο διακυβέρνησης που ρυθμίζει και βελτιστοποιεί τη σχέση μεταξύ των τριών βασικών πρωταγωνιστικών συντελεστών του «τριγώνου της γνώσης»: των δημιουργών, των φορέων παροχής υπηρεσιών και περιεχομένου και των καταναλωτών. Η πολιτική στα θέματα ΔΔΙ πρέπει συνεπώς να χαράσσεται έτσι, ώστε να προσλαμβάνει τη μορφή «νομοθετικών ρυθμίσεων εκτελεστικής εφαρμογής» που επιτρέπουν τη διαχείριση των ΔΔΙ με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο, θεσπίζοντας με τον τρόπο αυτό κατάλληλα κίνητρα για τα δημιουργήματα και τις επενδύσεις, για καινοτόμα επιχειρηματικά πρότυπα, για την προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας και για την ευρύτερη δυνατή διάδοση των έργων με αποτέλεσμα να προκύπτουν οφέλη για την κοινωνία στο σύνολό της.

Η Ευρώπη πρέπει να διαδραματίσει ηγετικό παρόλο σε παγκόσμια κλίμακα κατά τις προσπάθειες εξεύρεσης καινοτόμων λύσεων παραχώρησης αδειών για την αδιάλειπτη εκμετάλλευση των καινοτόμων τεχνολογικών προϊόντων και γνώσεων και των πολιτιστικών προϊόντων. Τα ευεργετικά οφέλη του ευνοϊκού πλαισίου προστασίας των ΔΔΙ πρέπει να είναι προσπελάσιμα για όλους τους πρωταγωνιστές, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους. Οι ΜΜΕ πρέπει να επωφελούνται από τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας στον ίδιο βαθμό με τους σημαντικότερους παράγοντες της αγοράς, οι οποίοι αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς. Στο πλαίσιο που ισχύει για τα ΔΔΙ πρέπει επίσης να θεσπίζονται τα απαιτούμενα κίνητρα για όλους τους δημιουργικούς κλάδους, ώστε να αναπτυχθούν και να ανθίσουν συμβάλλοντας έτσι στη τεράστια ποικιλομορφία των πολιτιστικών αγαθών, υπηρεσιών και εκφράσεων.

Η απάντηση βρίσκεται στην ενιαία αγορά

Ο κατακερματισμός του τοπίου των ΔΔΙ στην ΕΕ έχει συνέπειες για την ανάπτυξη της Ευρώπης, αλλά και για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ανταγωνιστικότητα. Οι πράξεις χορήγησης αδειών εκμετάλλευσης παρακωλύονται από το υψηλό κόστος, την περιπλοκότητα και την ανασφάλεια δικαίου για τους δημιουργούς, τους χρήστες και τους καταναλωτές. Αυτός είναι ένας λόγος για τον οποίο το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν έχει αποφέρει τους ευεργετικούς του καρπούς στο έπακρο στην ΕΕ ανάλογα με τις δυνατότητές του και σε αυτό οφείλεται ότι συχνά οι σημαντικότεροι συντελεστές είναι εκείνοι που είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τους κανόνες και να επωφελούνται πραγματικά από την ενιαία αγορά. Το υψηλό κόστος των συναλλαγών αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα για κάθε καινοτομία και δημιουργία. Οι ΜΜΕ που προβαίνουν σε καινοτομίες αγωνίζονται να επωφεληθούν από τα ΔΔΙ και να αναπτύξουν στρατηγικές βασιζόμενες στα ΔΔΙ. Η κυκλοφορία των πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών είναι υποδεέστερη από τις δυνατότητές της.

Οι υφιστάμενοι κανόνες δέχονται επίσης επιπρόσθετες πιέσεις από την επιτάχυνση της τεχνολογικής προόδου, η οποία αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο παράγονται, διαδίδονται και καταναλώνονται τα προϊόντα και οι υπηρεσίες. Η Ευρώπη δεν καταλαμβάνει πάντοτε σε προσήκοντα βαθμό εξέχουσα θέση στα θέματα της προσφοράς νέων ψηφιακών υπηρεσιών. Για παράδειγμα, οι περίπλοκες νομικές πτυχές της ψηφιοποίησης της πολιτιστικής

κληρονομιάς της, με σκοπό αυτή να καταστεί προσπελάσιμη σε απευθείας επιγραμμική σύνδεση θα μπορούσε να προκαλέσει ένα «κενό γνώσεων», εάν δεν επιλυθεί το ζήτημα αυτό.

Τέλος, η επιβολή των ΔΔΙ εντός των ορίων της Ευρώπης και στα σύνορά της παραμένει ατελής. Προς το παρόν, η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών αποτελεί πρόβλημα όσον αφορά την πρόληψη της μη επιτρεπομένης χρήσης των προστατευόμενων έργων. Μέχρι στιγμής, το πλαίσιο επιβολής της ΕΕ σε θέματα ΔΙ δεν έχει εναρμονισθεί με το νέο ψηφιακό περιβάλλον. Εξάλλου, η προώθηση και η προστασία των ΔΔΙ δεν σταματούν στα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ζήτημα αυτό έχει προσλάβει πειστικές διαστάσεις στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης των ροών των εμπορικών συναλλαγών και δεδομένου ότι τα ΔΔΙ συνιστούν σημαντικό πλεονέκτημα για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ στις αναδυόμενες αγορές.

Η προώθηση των δημιουργικών έργων και της καινοτομίας και η αναζωογόνηση της οικονομικής ανάπτυξης αποτελούν κοινούς στόχους της διανοητικής ιδιοκτησίας και του δικαίου του ανταγωνισμού. Η σθεναρή προστασία και επιβολή των ΔΔΙ πρέπει να συνοδεύεται από την αυστηρή εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού, ώστε να αποτραπεί η κατάχρηση των ΔΔΙ τα οποία μπορεί να παρεμποδίσουν την καινοτομία ή να αποκλείσουν τους νεοεισερχόμενους, και ιδίως τις ΜΜΕ, από τις αγορές

Η ανάγκη να υπάρχει ένα όραμα για τη διαχείριση της αλλαγής

Η διακυβέρνηση των πλαισίων της ΕΕ σε θέματα ΔΙ πρέπει να εκσυγχρονισθεί, κατά τρόπο ώστε να μειώνεται ιδίως η περιπλοκότητα του κόστους και των συναλλαγών και να ενισχύεται η ασφάλεια δικαίου, ιδιαιτέρως για τις ΜΜΕ. Αυτό πρέπει να συνεπάγεται την εκτενέστερη προσφυγή σε νέες τεχνολογίες και εργαλεία, όπως η αυτόματη μετάφραση και τα εργαλεία αναζήτησης.

Πρέπει να καταβάλλεται μέριμνα για την κατοχύρωση της σωστής ισορροπίας μεταξύ της προστασίας των δικαιωμάτων και της πρόσβασης, με άλλα λόγια δηλαδή για την ανάπτυξη ακριβοδίκαιων καθεστώτων επιβράβευσης και παροχής κινήτρων για τους εφευρέτες και τους δημιουργούς, διασφαλίζοντας παράλληλα την κυκλοφορία και τη διάδοση των προϊόντων και υπηρεσιών, την άσκηση των άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων και την προώθηση και διατήρηση της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας. Η ενοποίηση και ο εξορθολογισμός της διαχείρισης των ΔΔΙ πρέπει να συμβαδίζει με την ενίσχυση των λειτουργικών μηχανισμών επιβολής της νομοθεσίας τόσο σε ενωσιακό, όσο και σε διεθνές επίπεδο.

3. ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ

3.1. Η μεταρρύθμιση του συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη και τα συνοδευτικά μέτρα

3.1.1. Ενιαία προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας

Το τρέχον ευρωπαϊκό σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας είναι περίπλοκο, κατακερματισμένο και δαπανηρό: η απόκτηση ενός ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας που επικυρώνεται σε 13 μόνο κράτη μέλη μπορεί να κοστίσει έως και δέκα φορές περισσότερο από ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας των ΗΠΑ. Μέχρι σήμερα, εάν μια ΜΜΕ θέλει να αποκτήσει ή να διατηρήσει την προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και για τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ επί 20 χρόνια, η εταιρεία θα αναγκαζόταν να καταβάλει για αυτό το

χρονικό διάστημα ποσό που υπολογίζεται σε περίπου 200.000 ευρώ. Μεγάλο μέρος αυτών των δαπανών αναλογεί στο κόστος μετάφρασης, αλλά και στο κόστος που συνεπάγονται οι αναγκαίες συναλλαγές με τα εθνικά γραφεία.

Ωστόσο, βρίσκονται υπό εξέλιξη οι εργασίες για τη δημιουργία ενός συστήματος ενιαίας προστασίας των ευρεσιτεχνιών για τα είκοσι πέντε κράτη μέλη στο πλαίσιο της ενισχυμένης συνεργασίας¹³. Μετά την έκδοση της απόφασης του Συμβουλίου με την οποία εξουσιοδοτείται η ενισχυμένη συνεργασία¹⁴, η Επιτροπή έχει υποβάλει προτάσεις για την υλοποίηση των μέτρων¹⁵. Θα συνεργαστεί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα συμμετέχοντα κράτη μέλη για να εγκριθούν τα μέτρα αυτά το ταχύτερο δυνατόν. Ο γενικότερος στόχος του ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας είναι ότι να αποκομίσουν οι εταιρείες τα ευεργετικά οφέλη από τις σημαντικές εξοικονομήσεις κόστους, το συντομότερο δυνατόν. Ο ευρύτερος στόχος του ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας είναι να κερδίσουν οι εταιρείες σημαντικά ποσά από την εξοικονόμηση κόστους το συντομότερο δυνατό, ενώ θα συμβάλει σε σημαντικό βαθμό στην απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών καταργώντας την ανάγκη για την επικύρωση των εν λόγω διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε εθνικό επίπεδο.

Η ανάπτυξη των συστημάτων αυτόματης μετάφρασης αποτελεί εξάλλου ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά που μπορούν να βοηθήσουν να μειωθεί το υψηλό κόστος μετάφρασης και να καταστεί προσιτή η προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας για επιχειρήσεις όλων των μεγεθών. Υπό τη μορφή αυτή, οι αυτόματες μεταφράσεις δεν θα αυξήσουν μόνο την πρόσβαση στην προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αλλά και στις πληροφορίες για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας στις διάφορες γλώσσες, αρχής γενομένης από το στάδιο υποβολής της αίτησης. Αυτό έχει καθοριστική σημασία για τη διάδοση των τεχνολογικών γνώσεων και για την προώθηση της καινοτομίας εν γένει. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή χαιρετίζει και υποστηρίζει το πρόγραμμα αυτόματης μετάφρασης για τα έγγραφα ευρεσιτεχνίας που εγκαινιάστηκε από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας το 2010. Ο στόχος είναι να είναι διαθέσιμες οι αυτόματες μεταφράσεις στις επίσημες γλώσσες των συμβαλλόμενων κρατών της Σύμβασης για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας - στις οποίες συμπεριλαμβάνονται όλες οι επίσημες γλώσσες της ΕΕ..

3.1.2. Καθιέρωση ενοποιημένου συστήματος επίλυσης των διαφορών

Οι διαφορές που αφορούν διπλώματα ευρεσιτεχνίας πρέπει να επιλύονται σε διάφορα εθνικά δικαστήρια. Εκτός από το ότι η διαδικασία αυτή είναι εξαιρετικά δαπανηρή και χρονοβόρα για τους κατόχους διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, ο κατακερματισμός αυτός ενέχει τον κίνδυνο να εκδοθούν διαφορετικές αποφάσεις σε διάφορα κράτη μέλη, με αποτέλεσμα να επικρατεί ανασφάλεια δικαίου.

Η θέσπιση της ενιαίας προστασίας των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας πρέπει να συνοδεύεται από κατάλληλες δικαιοδοτικές ρυθμίσεις που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών του συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Προκειμένου η ενιαία προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας να λειτουργεί σωστά στην πράξη, οι κατάλληλες δικαιοδοτικές ρυθμίσεις πρέπει να διανοίγουν τη δυνατότητα για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας να επιβάλλονται ή να ανακαλούνται στο σύνολο της επικράτειας των συμμετεχόντων κρατών μελών και να

¹³ COM (2010) 790 τελικό.

¹⁴ Απόφαση 2011/167/ΕΕ του Συμβουλίου, της 10^{ης} Μαρτίου 2011, για την έγκριση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών (ΕΕ L 76 της 22.3.2011, σ. 53).

¹⁵ COM(2011)215 τελικό και COM(2011)216 τελικό.

κατοχυρώνουν ταυτόχρονα την υψηλή ποιότητα των αποφάσεων και την ασφάλεια δικαίου για τις επιχειρήσεις. Οι εργασίες με επίκεντρο τις συγκεκριμένες δικαιοδοτικές ρυθμίσεις σημειώνουν πρόοδο την εποχή αυτή, λαμβάνοντας επίσης υπόψη την πρόσφατη γνωμοδότηση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Α-1/09) σχετικά με τη συμβατότητα του σχεδίου συμφωνίας για το Δικαστήριο Ευρωπαϊκών και Κοινοτικών Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας με τις Συνθήκες.

Το ενοποιημένο σύστημα επίλυσης των διαφορών που θα διέπει τόσο τα διασυνδεδεμένα ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας, όσο και τα ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας με ενιαία ισχύ θα μειώσει σε σημαντικό βαθμό το κόστος της δικαστικής διένεξης και το χρόνο που απαιτείται για την επίλυση διαφορών με αντικείμενο τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, ενώ θα αυξήσει και την ασφάλεια δικαίου για τους χρήστες.

3.1.3. Μηχανισμοί αξιοποίησης των ΔΔΙ

Η αξία των άυλων στοιχείων του ενεργητικού μπορεί να αναλογεί έως και σε τρία τέταρτα της εταιρικής αξίας¹⁶ ενώ τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας έχουν εκτοξευθεί σε τέτοια επίπεδα οικονομικής προβολής και αντίκτυπου, ώστε οι συναλλαγές που αφορούν τα ΔΙ να αποκτούν συνεχώς μεγαλύτερη σημασία. Συνέπεια αυτού είναι να εξαναγκάζονται οι εταιρείες να αναπτύσσουν μεθόδους κατάλληλης διαχείρισης των εν λόγω άυλων περιουσιακών στοιχείων, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα και τα δικαιώματα δημιουργού.

Στα συμπεράσματα του Φεβρουαρίου 2011, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να διερευνήσει τις εναλλακτικές δυνατότητες που υπάρχουν για τη θέσπιση ενός μέσου αξιοποίησης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδίως για να διευκολυνθεί η πρόσβαση των ΜΜΕ στην αγορά γνώσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η «αξιοποίηση» εκλαμβάνεται ως η αποτίμηση των άυλων περιουσιακών στοιχείων με λογιστικά κριτήρια και η αύξηση των ευκαιριών, ώστε να βελτιωθεί η αξία που αποκομίζεται από τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και η προσέλκυση χρηματοδότησης.

Προκειμένου να εξετάσει προσεκτικά το ζήτημα αυτό, η Επιτροπή ανέλαβε την πρωτοβουλία της εμπεριστατωμένης ανάλυσης με τη βοήθεια ομάδας εμπειρογνομόνων και προχώρησε στην εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας. Οι δραστηριότητες αυτές θα οδηγήσουν σε διαμόρφωση γενικής εικόνας για την κατάσταση και θα βοηθήσουν την Επιτροπή να εξετάσει τις πιθανές επιλογές για τη δημιουργία ενός τέτοιου μέσου αξιοποίησης των ΔΔΙ, όπως π.χ. η υιοθέτηση ενός καινοτόμου βήματος στην ευρωπαϊκή αγορά γνώσεων για τα ΔΔΙ με απώτερο σκοπό τη διευκόλυνση της μεταφοράς και της εμπορίας. Η Επιτροπή θα υποβάλει σχετική έκθεση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πριν από το τέλος του 2011.

3.2. Εκσυγχρονισμός του συστήματος εμπορικών σημάτων στην Ευρώπη

Η εθνική καταχώριση των σημάτων στα κράτη μέλη της ΕΕ έχει εναρμονιστεί εδώ και 20 χρόνια σχεδόν¹⁷ και το κοινοτικό σήμα καθιερώθηκε πριν από 15 χρόνια¹⁸. Το σύστημα των σημάτων στην Ευρώπη εμφανίζει σαφείς επιτυχίες. Αυτό αντανακλάται, μεταξύ άλλων, στα νέα στοιχεία ρεκόρ για τις αιτήσεις κοινοτικού σήματος που υποβλήθηκαν το 2010

¹⁶ Βλέπε σημείο 2 και υποσημείωση 5.

¹⁷ Οδηγία 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22^{ης} Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, ΕΕ L 299 της 8.11.2008, σ. 25.

¹⁸ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 207/2009 του Συμβουλίου, της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2009, για το κοινοτικό σήμα, ΕΕ L 78 της 24.3.2009, σ. 1.

(παραπάνω από 98.000), και στην αναμενόμενη παραλαβή, μέσα στο 2011, της εκατομμυριοστής αίτησης από την εποχή της δημιουργίας του κοινοτικού σήματος το 1996. Οι ενδιαφερόμενοι αξιώνουν ωστόσο να υπάρχουν ολοένα και πιο ταχύρρυθμα, υψηλότερης ποιότητας και πιο εναρμονισμένα συστήματα καταχώρισης εμπορικών σημάτων, συνεπέστερα, ευκολότερα για τους χρήστες, προσπελάσιμα στο κοινό και προσαρμοσμένα στις τεχνολογικές εξελίξεις. Για να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις αυτές, το σύστημα των σημάτων στην Ευρώπη πρέπει να εκσυγχρονιστεί και να προσαρμοστεί στην εποχή του διαδικτύου.

Η Επιτροπή έθεσε σε εφαρμογή μέσα στο 2009 τη συνολική αξιολόγηση του τρόπου λειτουργίας του συστήματος σημάτων στην Ευρώπη. Βασιζόμενη σε αυτή την αξιολόγηση και την αποτίμηση του αντίκτυπου, η Επιτροπή θα υποβάλει προτάσεις για την αναθεώρηση τόσο του κανονισμού, όσο και της οδηγίας για το κοινοτικό σήμα το τελευταίο τρίμηνο του 2011.

Στόχος της αναθεώρησης είναι ο εκσυγχρονισμός του συστήματος τόσο σε επίπεδο ΕΕ, αλλά και σε εθνικό επίπεδο, φροντίζοντας να καταστεί περισσότερο αποτελεσματική, αποδοτική και συνεπής στο σύνολό της. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις εξής δυνατότητες: (1) την απλούστευση και επιτάχυνση της διαδικασίας καταχώρισης, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις της ψηφιακής εποχής· (2) την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου, επαναπροσδιορίζοντας, για παράδειγμα, το τί μπορεί να συνιστά σήμα· (3) την αποσαφήνιση του πεδίου εφαρμογής των δικαιωμάτων επί του σήματος, μεταξύ άλλων, όσον αφορά τα προϊόντα υπό διαφορετικό καθεστώς στο σύνολο του τελωνειακού εδάφους της ΕΕ· (4) τη θέσπιση πλαισίου ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ του Γραφείου Εναρμόνισης στην Εσωτερική Αγορά (ΓΕΕΑ) στο Αλικάντε και των εθνικών Γραφείων Σημάτων με στόχο την εναρμόνιση των διοικητικών πρακτικών και την ανάπτυξη κοινών εργαλείων, όπως εκείνα που προσφέρουν πολύ μεγαλύτερες δυνατότητες για τη διεξαγωγή ερευνών κατά προτεραιότητα, και εξετάζοντας το μητρώο για την εξακρίβωση εγγραφών κατά παράβαση· και (5) την προσπάθεια να γίνει η οδηγία πιο συνεκτική με τον κανονισμό, ιδίως, με την περαιτέρω ευθυγράμμιση των νομικών λόγων άρνησης της εγγραφής σε ευρωπαϊκό επίπεδο και (6) την ευθυγράμμιση των λόγων άρνησης και συνύπαρξης στο πλαίσιο τόσο της οδηγίας, όσο και του κανονισμού όσον αφορά τους κανόνες για τις γεωγραφικές ενδείξεις.

Σε κάθε περίπτωση, όλες οι τροποποιήσεις που η Επιτροπή θα προτείνει να επέλθουν στον κανονισμό για το κοινοτικό σήμα πρέπει να συνάδουν με τη βασική έννοια της ενιαίας αγοράς και να διαφυλάσσουν τον ενιαίο χαρακτήρα αυτού του επιτυχημένου τίτλου ΔΙ.

3.3. Δημιουργία ολοκληρωμένου πλαισίου για τα δικαιώματα δημιουργού στην ψηφιακή ενιαία αγορά

Το Διαδίκτυο δεν έχει σύνορα, αλλά οι επιγραμμικές αγορές στην ΕΕ εξακολουθούν να είναι κατακερματισμένες εξαιτίας των πολυάριθμων εμποδίων. Η Ευρώπη παραμένει ένα συνονθύλευμα εθνικών επιγραμμικών αγορών, ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις που οι Ευρωπαίοι αδυνατούν να αγοράσουν με ηλεκτρονικά μέσα έργα προστατευόμενα με το δικαίωμα του δημιουργού ή υπηρεσίες σε όλο το φάσμα της ψηφιακής ενιαίας αγοράς. Η τεχνολογία, η ταχύτητα μετεξελισσόμενη φύση των ψηφιακών επιχειρηματικών μοντέλων και η αυξανόμενη αυτονομία των επιγραμμικών καταναλωτών επιβάλλουν ταυτόχρονα τη διαρκή αξιολόγηση του κατά πόσον οι ισχύοντες κανόνες για τα δικαιώματα δημιουργού θεσπίζουν τα κατάλληλα κίνητρα και προσφέρουν στους κατόχους και τους χρήστες των δικαιωμάτων, αλλά και στους καταναλωτές, τη δυνατότητα να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που παρέχουν οι σύγχρονες τεχνολογίες.

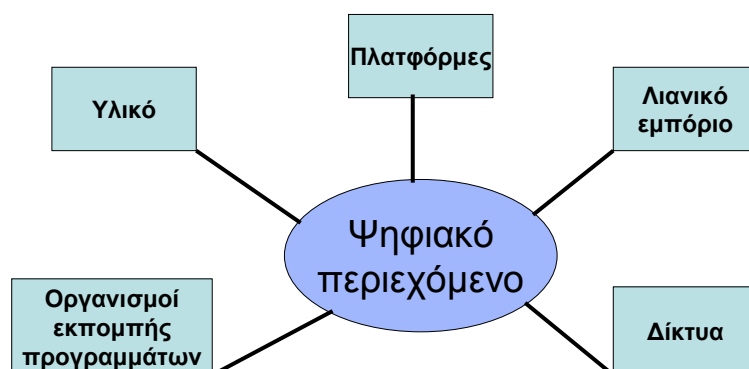
Οι συγγραφείς και οι λοιποί δημιουργοί αναμένουν να αποκομίσουν εύλογη απόδοση για τη χρήση των έργων τους, είτε αυτό αφορά βιβλία, άρθρα σε εφημερίδες, ηχογραφήσεις, παραστάσεις, κινηματογραφικές ταινίες ή φωτογραφίες. Αυτό αληθεύει επίσης για τους εκδότες και τους παραγωγούς, οι οποίοι προβαίνουν σε επενδύσεις για την παραγωγή και διάδοση των έργων δημιουργών. Υπάρχει η δυνατότητα να αυξηθούν τα έσοδα των συγγραφέων και των δημιουργών, εάν το κατάλληλο περιβάλλον για τα δικαιώματα δημιουργού διευκολύνει την παραχώρηση αδειών και τη διάδοση των έργων στην ψηφιακή ενιαία αγορά.

Η ύπαρξη ενός ευρωπαϊκού πλαισίου διακυβέρνησης που θα διαχειρίζεται τη διεπαφή μεταξύ των δημιουργών, των εμπορικών χρηστών και των καταναλωτών έχει ζωτική σημασία προκειμένου η Ευρώπη να εκμεταλλευθεί στο έπακρο το δυναμικό που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες και η ψηφιακή αγορά. Η Ευρώπη πρέπει να αναπτύξει τις υπηρεσίες παραχώρησης αδειών εκμετάλλευσης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, σε συνδυασμό με τις διαδικτυακές εφαρμογές και εργαλεία για να υποστηριχθούν οι δυναμικοί κλάδοι πολιτιστικής και δημιουργικής παραγωγής που παρέχουν σε εκατομμύρια πολίτες τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν και να διαμοιράζονται τις δημοσιευόμενες γνώσεις και το υλικό ψυχαγωγίας εύκολα και νόμιμα σε όλη την έκταση της Ένωσης, άσχετα από το κράτος μέλος στο οποίο κατοικούν. Για να καταστεί αυτός ο στόχος πραγματικότητα, στο κείμενο που ακολουθεί στη συνέχεια προτείνεται η ανάληψη σειράς πρωτοβουλιών από την πλευρά της Επιτροπής.

3.3.1. Ευρωπαϊκή διακυβέρνηση και διαχείριση των δικαιωμάτων δημιουργού

Ανεξάρτητα από την τεχνολογία που χρησιμοποιείται, οι μεταρρυθμίσεις των δικαιωμάτων δημιουργού στην εσωτερική αγορά πρέπει να λαμβάνουν τη μορφή της «νομοθεσίας παροχής της ευχέρειας» για τη χρήση των δικαιωμάτων δημιουργού με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο, θεσπίζοντας με τον τρόπο αυτό τα κατάλληλα κίνητρα για δημιουργικό έργο και επενδύσεις, για την εφαρμογή καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων και για τη διάδοση των έργων. Αποστολή τους είναι να συμβάλουν στην επέκταση σε βάθος και σε εύρος του ρεπερτορίου που είναι διαθέσιμο σε όλους τους καταναλωτές σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα χάσματα που υφίστανται στο θέμα της διαθεσιμότητας των επιγραμμικών υπηρεσιών για τους καταναλωτές ορισμένων κρατών μελών πρέπει να κλείσουν με τη σύσταση ενός σταθερού πλαισίου για τη διακυβέρνηση των δικαιωμάτων δημιουργού σε ευρωπαϊκό επίπεδο που θα αποδειχθεί κατάλληλο για τα νέα αναδυόμενα επιχειρηματικά μοντέλα.

Αναδυόμενα επιχειρηματικά μοντέλα

1

Η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την επιγραμμική παραχώρηση αδειών εκμετάλλευσης δικαιωμάτων δημιουργού θα μπορούσε να τονώσει σε σημαντικό βαθμό τη νόμιμη προσφορά προστατευόμενων πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών σε όλη την ΕΕ¹⁹. Η σύγχρονη τεχνολογία παραχώρησης αδειών εκμετάλλευσης θα μπορούσε να βοηθήσει να καταστεί ένα ευρύτερο φάσμα των επιγραμμικών υπηρεσιών διαθέσιμο σε διασυνοριακό επίπεδο ή ακόμη και να δημιουργηθούν υπηρεσίες που θα είναι διαθέσιμες σε όλη την Ευρώπη²⁰.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή θα υποβάλει το 2011 προτάσεις με σκοπό τη δημιουργία ενός νομικού πλαισίου για τη συλλογική διαχείριση των δικαιωμάτων δημιουργού, προκειμένου να υπάρξει η δυνατότητα πολλαπλής εδαφικής και πανευρωπαϊκής αδειοδότησης. Ενώ η εστίαση στην διασυνοριακή διαχείριση των δικαιωμάτων δημιουργού στο διαδικτυακό περιβάλλον έχει ιδιαίτερη σημασία ενόψει της ανάπτυξης της ψηφιακής αγοράς για πολιτιστικά αγαθά και υπηρεσίες, θα πρέπει επίσης να δοθεί προσοχή στις δομές διακυβέρνησης των άλλων μορφών συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων.

Στο νέο πλαίσιο θα πρέπει να θεσπιστούν κοινός κανόνες όσον αφορά τη διακυβέρνηση, τη διαφάνεια και την αποτελεσματική εποπτεία για όλες τις συλλογικά διαχειριζόμενες ροές εσόδων. Η θέσπιση σαφέστερων κανόνων για την αδειοδότηση των δικαιωμάτων δημιουργού και τη διανομή των εσόδων θα οδηγήσει τελικά στην επικράτηση ισότιμων όρων

¹⁹ Όπως προκύπτει από τη έκθεση του *IFPI* για τη Μουσική το 2010, ο μέσος Ευρωπαίος ξοδεύει λιγότερο από 2 ευρώ για την ψηφιακή μουσική, τη στιγμή που ο μέσος Αμερικανός ξοδεύει περίπου 8 ευρώ και ο μέσος Ιάπωνας 7 ευρώ.

²⁰ Η εταιρεία *EMusic*, ηγετικός φορέας παροχής υπηρεσιών, είναι παρούσα σε 27 κράτη μέλη και έχει κατάλογο με 10 εκατομμύρια κομμάτια. Η *iTunes* είναι παρούσα σε 15 κράτη μέλη, η *7digital* και η *Vodafone* σε 12 κράτη μέλη, ενώ η *Nokia (OviMusic)* σε 11 κράτη μέλη. Η *YouTube* είναι παρούσα σε 10 κράτη μέλη, ενώ η *LastFM* είναι παρούσα σε 9 κράτη μέλη: <http://www.promusic.org/Content/GetMusicOnline/stores-europe.php>.

ανταγωνισμού για όλους τους ενδιαφερόμενους: τους δικαιούχους, τις εταιρείες συλλογικής διαχείρισης, τους φορείς παροχής υπηρεσιών και τους καταναλωτές.

Προκειμένου να προωθηθεί η ανάπτυξη των νέων επιγραμμικών υπηρεσιών μουσικής που καλύπτουν μεγαλύτερο μερίδιο του παγκόσμιου ρεπερτορίου και εξυπηρετούν μεγαλύτερο μερίδιο των ευρωπαϊών καταναλωτών, το πλαίσιο πρέπει να επιτρέπει τη δημιουργία Ευρωπαϊών «μεσιτών δικαιωμάτων», οι οποίοι θα είναι σε θέση να χορηγούν άδειες εκμετάλλευσης και να διαχειρίζονται το παγκόσμιο μουσικό ρεπερτόριο σε επίπεδο πολλαπλής εδαφικής κάλυψης, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ανάπτυξη της πολιτιστικής πολυμορφίας της Ευρώπης. Προς το σκοπό αυτό θα πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή ένα εκτελεστό καθεστώς διαχείρισης των ευρωπαϊκών δικαιωμάτων, που θα διευκολύνει τη διασυννοριακή αδειοδότηση. Για τη διασυννοριακή διαχείριση των δικαιωμάτων δημιουργού για επιγραμμικές υπηρεσίες απαιτείται υψηλό επίπεδο τεχνικής εμπειρογνωμοσύνης, υποδομών και ηλεκτρονικής διαδικτύωσης. Θα πρέπει να διατεθούν τα μέσα, ώστε να εξασφαλίζεται ότι όλες οι επιχειρήσεις πληρούν τους όρους για το υψηλό επίπεδο των προτύπων παροχής υπηρεσιών τόσο για τους κατόχους των δικαιωμάτων, όσο και για τους χρήστες.

Μια άλλη προσέγγιση για την πιο ριζική αναμόρφωση των δικαιωμάτων δημιουργού σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα μπορούσε να είναι η δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Κώδικα Διανοητικής Ιδιοκτησίας. Αυτό θα μπορούσε να συμπεριλάβει την συνολική κωδικοποίηση του σημερινού σώματος των οδηγιών της ΕΕ για τα δικαιώματα δημιουργού με σκοπό την εναρμόνιση και ενοποίηση των δικαιωμάτων που παρέχονται από τα δικαιώματα δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα σε ενωσιακό επίπεδο. Θα προσφέρει επίσης την ευκαιρία να διερευνηθεί εάν οι υφιστάμενες εξαιρέσεις και περιορισμοί στα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας που χορηγούνται βάσει της οδηγίας 2001/29/ΕΚ²¹ πρέπει να επικαιροποιηθούν ή να εναρμονιστούν σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο κώδικας θα μπορούσε επομένως να συμβάλει στην αποσαφήνιση της σχέσης μεταξύ των διαφόρων αποκλειστικών δικαιωμάτων που διαθέτουν οι κάτοχοι των δικαιωμάτων και του πεδίου εφαρμογής των εξαιρέσεων και των περιορισμών στα δικαιώματα αυτά.

Η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης τη σκοπιμότητα της δημιουργίας ενός προαιρετικού «ενιαίου» τίτλου διανοητικής ιδιοκτησίας βάσει του άρθρου 118 της ΣΛΕΕ και τις ενδεχόμενες επιπτώσεις που θα έχει για την ενιαία αγορά, τους κατόχους των δικαιωμάτων και τους καταναλωτές.

Τα θέματα αυτά απαιτούν περαιτέρω μελέτη και ανάλυση. Η Επιτροπή θα εξετάσει τα θέματα αυτά, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο του διαλόγου με τους ενδιαφερόμενους που προβλέπεται στο Ψηφιακό Θεματολόγιο για την Ευρώπη και θα υποβάλει έκθεση το 2012, ιδίως όσον αφορά το ζήτημα κατά πόσον η οδηγία 2001/29/ΕΚ πρέπει να επικαιροποιηθεί.

3.3.2. Τεχνολογία και διαχείριση βάσεων δεδομένων

Η παντοειδής παρουσία του διαδικτύου έχει εξωθήσει στην ανάγκη να βελτιωθούν οι συλλογικές πρακτικές αδειοδότησης. Η τεχνολογία μπορεί να αποτελέσει πλούσια πηγή ρεαλιστικών λύσεων ενόψει της προσαρμογής των αδειοδοτήσεων για τα δικαιώματα δημιουργού στο Διαδίκτυο και της παροχής υποστήριξης κατά τη διανομή των εσόδων από τη

²¹ Οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22^{ης} Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, ΕΕ L 167 της 22.6.2001, σ. 10.

συλλογική διαχείριση των ροών. Ενώπιον αυτών των εξελίξεων, η Επιτροπή θα υποστηρίξει μέτρα που θα βοηθήσουν να καταστεί απλούστερη και αποτελεσματικότερη η πρόσβαση σε έργα προστατευόμενα από δικαιώματα δημιουργού με την εφαρμογή καινοτόμων τεχνολογιών αδειοδότησης, την πιστοποίηση των υποδομών αδειοδότησης, τον εντοπισμό και την ανταλλαγή δεδομένων για την πραγματική χρήση και την ηλεκτρονική διαχείριση των δεδομένων. Θα ενθαρρύνει και θα υποστηρίξει τα έργα που αναλαμβάνονται από τους εκάστοτε ενδιαφερόμενους, ώστε να αναπτυχθούν αυτοματοποιημένες και ενιαίες υποδομές διαχείρισης των δικαιωμάτων βάσει προτύπων²². Η ύπαρξη διαλειτουργικών βάσεων δεδομένων σε απευθείας σύνδεση θα βοηθήσει να εξακριβώνονται οι κάτοχοι των δικαιωμάτων και να προωθηθεί η ανάπτυξη των υποδομών αδειοδότησης. Για παράδειγμα, η κατάρτιση και η διαθεσιμότητα πληροφοριών που είναι ακριβείς σχετικά με τα δικαιώματα ιδιοκτησίας των συνθετών έργων μουσικής σε έγκυρη βάση δεδομένων αποτελεί κλειδί για τη διευκόλυνση της αποτελεσματικής διασυννοριακής αδειοδότησης και της κατανομής των δικαιωμάτων εκμετάλλευσης των αντίστοιχων δικαιούχων με συνεπή τρόπο σε όλη την Ευρώπη, ενώ θα διευκολύνει επίσης την αδειοδότηση του Ευρωπαϊκού ρεπερτορίου στο εξωτερικό και την ανάλογη αναδιανομή δικαιωμάτων εκμετάλλευσης στους Ευρωπαίους συνθέτες τους. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να είναι προσιτά στο κοινό και να παρέχουν διαφανείς πληροφορίες για τους χρήστες, διευκολύνοντας έτσι την αδειοδότηση.

3.3.3. Περιεχόμενο που παράγεται από τους χρήστες

Υπό το φως της ταχείας ανάπτυξης των κοινωνικών δικτύων και των ιστοσελίδων κοινωνικής διαδικτύωσης που βασίζονται στη δημιουργία και τη μεταφόρτωση επιγραμμικού περιεχομένου από τους τελικούς χρήστες (ιστολόγια, βιντεομηνύματα, δημοσιεύσεις, ιστοθέσεις βάσει λογισμικού wiki, συμπυκνωμένες ειδήσεις, αρχεία και ανταλλαγή βίντεο), θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις πιθανές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση του αποκαλούμενου περιεχομένου που δημιουργείται ή παράγεται από χρήστες (ΠΠΧ) (UGC)²³. Πιστή στη γενική προσέγγισή της, η Επιτροπή υποστηρίζει την υπεύθυνη χρήση διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι χρήστες απολαμβάνουν πλήρως τα ευεργετικά οφέλη των νέων διαδραστικών επιγραμμικών υπηρεσιών.

Υπάρχει η εντεινόμενη συνειδητοποίηση ότι απαιτούνται λύσεις που θα καταστήσουν ευχερέστερη και πιο προσιτή για τους τελικούς χρήστες τη χρήση περιεχομένου τρίτων, το οποίο προστατεύεται δυνάμει δικαιωμάτων δημιουργού στα δικά τους έργα. Οι χρήστες που ενσωματώνουν στις δικές τους δημιουργίες υλικό προστατευόμενο από δικαιώματα δημιουργού που έχει τηλεφορτωθεί από το Διαδίκτυο πρέπει να έχουν την ευχέρεια να προσφύγουν σε απλά και αποτελεσματικά συστήματα δικαιωμάτων. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στην περίπτωση των «ερασιτεχνών» χρηστών, το παραγόμενο περιεχόμενο των οποίων δημιουργείται για μη εμπορικούς λόγους, αλλά οι οποίοι εκτίθενται στις διαδικασίες επί παραβάσει, σε περίπτωση που τηλεφορτώσουν υλικό χωρίς τη συγκατάθεση των κατόχων των δικαιωμάτων. Έχει έρθει η στιγμή να αξιοποιηθεί η δύναμη των δικαιωμάτων

²² Στα παραδείγματα αυτών των πρωτοβουλιών ανήκει η ανάπτυξη της *Global Repertoire Database (GRD)* και του *Automated Content Access Protocol (ACAP)*. Η Επιτροπή στηρίζει ήδη το *Accessible Registries of Rights Information and Orphan Works (ARROW)* για τον εντοπισμό των κατόχων των δικαιωμάτων και την αποσαφήνιση του καθεστώτος δικαιωμάτων για κάποιο έργο, π.χ., κατά πόσο πρόκειται για ορφανό έργο ή για έργο εκτός εμπορίου.

²³ Το θέμα αυτό είχε τεθεί στην Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής για τα δικαιώματα δημιουργού στην οικονομία της γνώσης και την επακόλουθη ανακοίνωση με τον ίδιο τίτλο (COM (2008) 466 και COM (2009) 532 αντίστοιχα). Το συμπέρασμα ήταν ότι χρειαζόταν περαιτέρω διερεύνηση του εν λόγω θέματος.

δημιουργού, επιτρέποντάς τους να διαδραματίσουν με υπεύθυνο τρόπο το ρόλο του μεσάζοντα μεταξύ των κατόχων των δικαιωμάτων και των χρηστών του περιεχομένου. Η Επιτροπή θα διερευνήσει περαιτέρω το ζήτημα, μεταξύ άλλων και μέσω επαφών με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως στο πλαίσιο του προαναφερθέντος διαλόγου με τους ενδιαφερόμενους, με στόχο να επέλθει κάποια ισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων των δημιουργών περιεχομένου και της ανάγκης να λαμβάνονται υπόψη οι νέες μορφές έκφρασης.

3.3.4. Τέλη για αντίγραφα ιδιωτικής χρήσης

Η εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς επιβάλλει επίσης τον συμβιβασμό των τελών για αντίγραφα ιδιωτικής χρήσης με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα να διεξάγονται ομαλά οι διασυνοριακές εμπορικές συναλλαγές που υπόκεινται στο καθεστώς των τελών για τα αντίγραφα ιδιωτικής χρήσης²⁴. Θα πρέπει να διπλασιαστούν οι προσπάθειες για την εκκίνηση της διαδικασίας επίτευξης συμφωνίας μεταξύ των ενδιαφερομένων βάσει του έργου που είχε επιτελεστεί στο σχέδιο Μνημονίου Συμφωνίας (ΜΣ) με την παρέμβαση της Επιτροπής, το 2009. Το 2011 θα διοριστεί ο ανεξάρτητος μεσολαβητής υψηλού επιπέδου και θα του ανατεθεί η αποστολή να διερευνήσει τις πιθανές προσεγγίσεις που θα μπορούσαν ενδεχομένως να οδηγήσουν στην εναρμόνιση της μεθοδολογίας που χρησιμοποιείται για την επιβολή των τελών, τη βελτίωση της διαχείρισης των τελών, ιδίως σε σχέση με το είδος του εξοπλισμού που υπόκειται σε τέλη, τον καθορισμό του ύψους των τιμολογίων, και τη διαλειτουργικότητα των διαφόρων εθνικών συστημάτων υπό το πρίσμα των διασυνοριακών επιπτώσεων που συνεπάγεται η ύπαρξη ενός ανόμοιου συστήματος τελών για την εσωτερική αγορά. Οι συντονισμένες προσπάθειες από όλες τις πλευρές για την επίλυση των εκκρεμών ζητημάτων θα αποτελέσουν τον ακρογωνιαίο λίθο για την ανάληψη νομοθετικών πρωτοβουλιών σε ενωσιακό επίπεδο έως το 2012.

3.3.5. Πρόσβαση στην πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης και προώθηση της πολυφωνίας στα μέσα ενημέρωσης

Η διευκόλυνση της διατήρησης και διάδοσης της πλούσιας πολιτιστικής και πνευματικής κληρονομιάς της Ευρώπης και η ενθάρρυνση της δημιουργίας ευρωπαϊκών ψηφιακών βιβλιοθηκών έχει καθοριστική σημασία για την ανάπτυξη της οικονομίας της γνώσης. Επιβάλλεται να εφαρμοσθούν καινοτόμες λύσεις αδειοδότησης για την προώθηση του απρόσκοπτου επιμερισμού των γνώσεων και του πολιτισμού που παρέχουν στα ακαδημαϊκά ιδρύματα, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητές και τους ιδιώτες τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν νόμιμα υλικό προστατευόμενο από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, καταβάλλοντας παράλληλα αντίστοιχη αποζημίωση στους συγγραφείς, τους εκδότες, αλλά και σε άλλους δημιουργούς για τη χρήση των έργων τους. Η Επιτροπή προτίθεται να προχωρήσει μέσα στο 2011 στην εφαρμογή μιας διττής προσέγγισης για να προαχθεί η ψηφιοποίηση και για να είναι διαθέσιμες οι συλλογές των ευρωπαϊκών πολιτιστικών ιδρυμάτων (των βιβλιοθηκών, των μουσείων και των αρχείων). Το ένα σκέλος είναι η προώθηση των συλλογικών συστημάτων αδειοδότησης για τα έργα που εξακολουθούν να προστατεύονται από δικαιώματα δημιουργού, αλλά δεν είναι πλέον διαθέσιμα στο εμπόριο (τα έργα που είναι «εκτός εμπορίου»). Το άλλο συνίσταται στη θέσπιση ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου για

²⁴ Τα τέλη αποτελούν πληρωμές που οφείλονται για τις συσκευές και τα κενά μέσα εγγραφής σε ορισμένα κράτη μέλη που έχουν θεσπίσει νόμιμες εξαιρέσεις για την ιδιωτική αντιγραφή. Σύμφωνα με το *Econlaw* (2007), οι εισπράξεις τελών από αντίγραφα ιδιωτικής χρήσης για τις ψηφιακές συσκευές και φορείς αναπαραγωγής ανήλθαν κατά το 2006 σε 453 εκατομμύρια ευρώ στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

τον εντοπισμό και τη διάθεση των επονομαζόμενων «ορφανών έργων»²⁵. Η επιτυχής ολοκλήρωση των δύο αυτών πρωτοβουλιών θα ενισχύσει επίσης την ανάπτυξη της Europeana²⁶ υπό τη μορφή του επιγραμμικού υπόβαθρου μέσω του οποίου οι πολίτες θα μπορούν να έχουν πρόσβαση στην ποικιλομορφία και τον πλούτο της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης.

Η Επιτροπή δεσμεύεται επίσης να συνεχίσει να εργάζεται από κοινού με τα κράτη μέλη για την ανάπτυξη βιώσιμων λύσεων προς αντιμετώπιση του φαινομένου της «δίψας για βιβλία» που έχει κατακυριεύσει εκατομμύρια άτομα με προβλήματα όρασης. Προς το παρόν, μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό των εκδόσεων είναι διαθέσιμο σε προσπελάσιμο μορφότυπο, όπως με το σύστημα Braille, με μεγάλα στοιχεία ή με ηχητική μορφή. Η Επιτροπή μεσολάβησε πρόσφατα για τη σύναψη ενός Μνημονίου Συμφωνίας (ΜΣ)²⁷ (που υπογράφηκε το Σεπτέμβριο του 2010) για να διευκολυνθεί η διασυνοριακή ανταλλαγή έργων με ειδική μορφή και να καταστούν τα έργα αυτά προσπελάσιμα για άτομα με προβλήματα όρασης. Στο Μνημόνιο προβλέπεται ένα σύστημα «έμπιστων ενδιάμεσων» που είναι επιφορτισμένοι με την επιγραμμική έκδοση υλικών με ειδική μορφή πέραν των εθνικών συνόρων. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να εργάζεται με τους ενδιαφερόμενους φορείς για τη συγκρότηση του δικτύου έμπιστων ενδιάμεσων σε κάθε κράτος μέλος. Αυτό θα επιτρέψει την απρόσκοπτη προσφορά των υλικών με ειδική μορφή σε ένα ασφαλές περιβάλλον σε όλη την ΕΕ. Το σύστημα που θεσπίζεται με το Μνημόνιο Συμφωνίας θα υπόκειται σε ετήσια επανεξέταση, προκειμένου να καθοριστεί αν η διασυνοριακή ανταλλαγή υλικών με ειδικό μορφότυπο όντως αυξάνεται ή εάν θα πρέπει να ενταθεί η δράση.

Οι δημοσιογράφοι είναι συγγραφείς και το έργο τους είναι σημαντικό όχι μόνο επειδή στέλνουν ανταποκρίσεις, σχολιάζουν και ερμηνεύουν τον κόσμο στον οποίο ζούμε, αλλά και επειδή η ελευθερία του Τύπου αποτελεί ζωντανή μαρτυρία για την πλουραλιστική και δημοκρατική κοινωνία της Ευρώπης. Η προστασία των δικαιωμάτων του δημιουργού για τους δημοσιογράφους και η κατοχύρωση του ότι θα διατηρήσουν το δικαίωμα της συναπόφασης για το πώς θα γίνεται η εκμετάλλευση των έργων τους έχει επομένως καίρια σημασία για την επιβίωση του είδους της ανεξάρτητης, ποιοτικά υψηλής και επαγγελματικής δημοσιογραφίας. Οι ίδιοι οι εκδότες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο κατά τη διάδοση του έργου των συγγραφέων, των δημοσιογράφων, των ερευνητών, των επιστημόνων, των φωτογράφων και των υπόλοιπων δημιουργών. Από την άποψη αυτή, είναι σημαντικό να διασφαλισθούν τα δικαιώματα που έχουν οι δημοσιογράφοι και οι εκδότες σε σχέση με τη χρήση των έργων τους στο διαδίκτυο, ιδίως ενόψει της αύξησης των υπηρεσιών συγκέντρωσης ειδήσεων. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να εξετάζει τα θέματα αυτά υπό το φως των νέων νομικών και τεχνολογικών εξελίξεων.

Η ανοικτή πρόσβαση ως μέθοδος για τη μεγιστοποίηση της διάδοσης των αποτελεσμάτων της έρευνας αποτελεί σχετικά πρόσφατο φαινόμενο. Υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι για την επίτευξη της ανοικτής πρόσβασης, όπως ιδίως οι δημοσιεύσεις ανοικτής πρόσβασης (π.χ. σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης) και η αυτοαρχειοθέτηση από τους δημιουργούς σε αποθετήρια θεσμικού ή θεματικού περιεχομένου. Το δυναμικό της ελεύθερης πρόσβασης που

²⁵ Τα έργα εκτός εμπορίου διαφέρουν από τα ορφανά έργα στο βαθμό που είναι γνωστοί οι συγγραφείς ή εκδότες τους, αλλά το βιβλίο δεν είναι διαθέσιμο με βάση τις παραδοσιακές μεθόδους ή στα νέα ηλεκτρονικά εμπορικά κυκλώματα. Τα ορφανά έργα είναι έργα όπου ο συγγραφέας δεν είναι γνωστός, ή, έστω και αν είναι γνωστός, δεν μπορεί να ανευρεθεί.

²⁶ <http://www.europeana.eu/portal/>

²⁷ http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/copyright-infso/copyright-infso_en.htm#otherdocs.

οδηγεί σε αύξηση της πρόσβασης στις γνώσεις αναγνωρίζεται ήδη σε ευρύτατο βαθμό από την επιστημονική κοινότητα και αποτελεί αντικείμενο περαιτέρω διερεύνησης²⁸.

3.3.6. Δικαιώματα των εκτελεστών

Η Επιτροπή δεσμεύεται να διασφαλίσει ότι θα ανταμείβονται όλες οι μορφές της δημιουργικότητας. Σε μια εποχή που ακμάζουν οι μορφότυποι πολυμέσων, απαντάται συχνά το φαινόμενο να μην αναγνωρίζονται δεόντως οι εκτελεστές, στους οποίους συγκαταλέγονται και οι επαγγελματίες, και να μην ανταμείβονται για τη δημιουργική συνεισφορά τους στο καλλιτεχνικό έργο. Ένας τρόπος για την επικράτηση ακριβοδίκαιων και ισότιμων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των δημιουργών είναι η μεγαλύτερη ευθυγράμμιση της διάρκειας προστασίας των εκτελεστών στο χώρο της μουσικής με εκείνη που ισχύει για τους συγγραφείς. Η Επιτροπή έχει υποβάλει σχετική πρόταση²⁹ και αναμένει την έγκρισή της στο εγγύς μέλλον. Τα οφέλη από τα προαναφερθέντα πρώιμα παραδοτέα προϊόντα, που αποτελούν σκέλος της συνολικής πολιτικής που εφαρμόζει η Επιτροπή στα θέματα του δικαιώματος δημιουργού, θα επεκταθούν επίσης στους παραγωγούς οι αυξημένες ροές εσόδων των οποίων, κυρίως από το διαδίκτυο, θα ενθαρρύνουν τα νέα ταλέντα και θα δώσουν κίνητρα στους παραγωγούς να επενδύσουν σε νέα μουσικά δημιουργήματα.

3.3.7. Οπτικοακουστικά έργα

Η διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών για την εξεύρεση ομαλών, εύκολων και τεχνολογικά ουδέτερων λύσεων στα θέματα της διασυνοριακής και πανευρωπαϊκής αδειοδότησης στον οπτικοακουστικό τομέα, θα βοηθήσει τους παραγωγούς περιεχομένου να αυξήσουν τη διαθεσιμότητά του, προς όφελος των Ευρωπαίων πολιτών. Η Επιτροπή θα εγκαινιάσει τις διαβουλεύσεις μέσα στο 2011 σχετικά με την επιγραμμική διανομή των οπτικοακουστικών έργων με στόχο την υποβολή έκθεσης το 2012. Στο επίκεντρο των διαβουλεύσεων θα είναι θέματα δικαιωμάτων δημιουργού, οι υπηρεσίες μαγνητοσκοπημένων εκπομπών κατά παραγγελία, η ένταξή τους στις προθεσμίες προβολής από τα μέσα ενημέρωσης, η διασυνοριακή χορήγηση αδειών μετάδοσης υπηρεσιών εκπομπής, η αποτελεσματικότητα της αδειοδότησης και πτυχές προώθησης των ευρωπαϊκών έργων. Στην Πράσινη Βίβλο για τον οπτικοακουστικό τομέα θα εξετάζεται επίσης το καθεστώς των δημιουργών οπτικοακουστικών έργων και η συμμετοχή τους στα οφέλη που αποκομίζονται από τις επιγραμμικές ροές εσόδων.

²⁸ Στο ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη (σελ. 23) τονίζεται ότι για τις δραστηριότητες μεταφοράς γνώσεων η διαχείριση πρέπει να είναι αποτελεσματική και να υποστηρίζεται από κατάλληλα χρηματοδοτικά μέσα, ενώ οι έρευνες που χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους πρέπει να διαδίδονται ευρέως μέσω δημοσιεύσεων ανοικτής πρόσβασης στα επιστημονικά δεδομένα και έγγραφα. Στην Ανακοίνωση της Επιτροπής για την καινοτομία της Ένωσης δηλώνεται ότι η Επιτροπή θα προωθήσει την ελεύθερη πρόσβαση στα αποτελέσματα των ερευνών που χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους και ότι θα επιδιώξει να μετατραπεί η ανοικτή πρόσβαση στα δημοσιεύματα σε γενική αρχή για έργα που χρηματοδοτούνται από τα προγράμματα-πλαίσια έρευνας της ΕΕ (Δέσμευση 20).

²⁹ COM(2008) 464 τελικό.

3.3.8. Δικαίωμα παρακολούθησης των καλλιτεχνών

Τον Οκτώβριο του 2011, η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή και τα αποτελέσματα της οδηγίας σχετικά με το δικαίωμα παρακολούθησης³⁰. Επί του παρόντος διεξάγει δημόσιες διαβουλεύσεις για την αντιμετώπιση ευρέος φάσματος θεμάτων που σχετίζονται με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται ο αντίκτυπος της οδηγίας στην εσωτερική αγορά, στην ανταγωνιστικότητα της αγοράς της ΕΕ σε έργα μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης, στην επίδραση που είχε η καθιέρωση του δικαιώματος παρακολούθησης σε εκείνα τα κράτη μέλη που δεν εφάρμοζαν το δικαίωμα παρακολούθησης στο εθνικό τους δίκαιο πριν από την έναρξη ισχύος της οδηγίας³¹, καθώς και σε θέματα προώθησης της καλλιτεχνικής δημιουργικότητας.

3.4. Το ζήτημα της συμπληρωματικής προστασίας των άυλων περιουσιακών στοιχείων

Η ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία για την προστασία των ΔΔΙ συμπληρώνεται από τους εθνικούς κανόνες για ορισμένες πρακτικές «ανταγωνισμού στα όρια της νομιμότητας», οι οποίες βρίσκονται συχνά στα όρια μεταξύ της προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας καθώς και άλλων κλάδων του δικαίου.

3.4.1. Απόρρητα εμπορικά στοιχεία και παρασιτικά αντίγραφα

Σχετικό παράδειγμα είναι η προστασία των απόρρητων εμπορικών στοιχείων³². Τα απόρρητα εμπορικά στοιχεία ανήκουν στα πολύτιμα άυλα περιουσιακά στοιχεία μιας εταιρείας όπως η τεχνολογία, η επιχειρηματική στρατηγική ή η στρατηγική σε θέματα μάρκετινγκ, η συγκέντρωση δεδομένων (για παράδειγμα, ο κατάλογος πελατών) ή μια συνταγή. Τα νομικά καθεστώτα στα κράτη μέλη και το επίπεδο της προστασίας που παρέχεται σε όλη την ΕΕ διαφέρουν σημαντικά.

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ειδικές διατάξεις στο αστικό τους δίκαιο για τα απόρρητα εμπορικά στοιχεία: Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Εσθονία, Γερμανία, Ιταλία, Λιθουανία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία και Σουηδία. Ορισμένα από αυτά προβλέπουν επιπροσθέτως την επιβολή ποινικών κυρώσεων. Ωστόσο, σημαντικός αριθμός κρατών μελών δεν διαθέτει καμία ειδική διάταξη αστικού δικαίου που να αφορά τα απόρρητα εμπορικά στοιχεία: Βέλγιο, Κύπρος, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Φινλανδία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Ρουμανία και Γαλλία (μολονότι ο γαλλικός Κώδικας ΔΙ ρυθμίζει ορισμένες πτυχές του). Τα απόρρητα εμπορικά στοιχεία μπορεί ωστόσο να προστατευθούν, τουλάχιστον εν μέρει, με άλλα μέσα, όπως με τη γενική ρήτρα της

³⁰ Οδηγία 2001/84/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, σχετικά με το δικαίωμα παρακολούθησης υπέρ του δημιουργού ενός πρωτότυπου έργου τέχνης, ΕΕ L 272 της 13.10.2001, σ. 32.

³¹ Ορισμένα κράτη μέλη επωφελούνται από την απαλλαγή να εφαρμόζουν το δικαίωμα παρακολούθησης για τα έργα νεκρών καλλιτεχνών η οποία λήγει την 1^η Ιανουαρίου 2012. Το εμπόριο έργων που υπόκεινται στο κληρονομικό δικαίωμα παρακολούθησης είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερο από το εμπόριο έργων ζώντων καλλιτεχνών. Υπό τις συνθήκες αυτές, η έκθεση της Επιτροπής θα έχει διερευνητικό χαρακτήρα.

³² Το εμπορικό απόρρητο αναφέρεται στην τεχνογνωσία που δεν έχει ή δεν έχει ακόμη καταχωρισθεί στα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, αλλά έχει πραγματική ή ενδεχομένως πολύτιμη αξία για τον κάτοχό του και δεν είναι ευρύτερα γνωστό ή εύκολο να προσδιοριστεί από το κοινό, και για το οποίο ο κάτοχος έχει καταβάλει εύλογες προσπάθειες για την τήρηση του απόρρητου χαρακτήρα.

απαγόρευσης του αθέμιτου ανταγωνισμού, το δίκαιο των αδικοπραξιών, το δίκαιο των συμβάσεων, το εργατικό δίκαιο και το ποινικό δίκαιο.

Οι σημαντικές διαφορές μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών σχετικά με τη φύση και την έκταση των προστατευόμενων απόρρητων εμπορικών στοιχείων, καθώς και όσον αφορά τα διαθέσιμα μέσα παροχής έννομης προστασίας και τα αντίστοιχα ένδικα μέσα, έχουν την αναπόφευκτη συνέπεια να υπάρχουν διαφορετικά επίπεδα προστασίας, με αποτέλεσμα, ανάλογα με τον τόπο όπου βρίσκονται, ορισμένες εταιρείες να είναι καλύτερα εξοπλισμένες από άλλες για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που συνεπάγεται η οικονομία που βασίζεται στην πληροφόρηση. Τα τελευταία χρόνια, τα απόρρητα εμπορικά στοιχεία έχουν γίνει όλο και περισσότερο ευάλωτα στις επιθέσεις κατασκοπείας από το εξωτερικό³³, ιδίως λόγω της αυξημένης ανταλλαγής δεδομένων και τη χρήση του Διαδικτύου, και απειλούνται επίσης σε ολοένα και μεγαλύτερο βαθμό από το εσωτερικό της εταιρείας: σύμφωνα με μια μελέτη για τον ιδιωτικό τομέα, η κλοπή πληροφοριών ευαίσθητης μορφής από τους εργαζομένους τους, για παράδειγμα, είναι δέκα φορές περισσότερο ζημιογόνες από τις τυχαίες απώλειες, με κριτήριο τα εκάστοτε περιστατικά³⁴. Σε άλλες περιπτώσεις όμως, μπορεί επίσης να γίνει επίκληση των απόρρητων εμπορικών στοιχείων για να παρακρατηθούν σημαντικές πληροφορίες, ώστε να παρεμποδισθούν οι τυχόν καινοτομίες και οι τεχνικές εξελίξεις από τους ανταγωνιστές. Εάν ληφθεί υπόψη η πολυπλοκότητα αυτού του ζητήματος και οι πολυάριθμες επιπτώσεις του, οι επιτροπές θα πρέπει να συνεχίσουν τον προβληματισμό της και να συγκεντρώσουν όλα τα στοιχεία πριν λάβουν θέση σχετικά με την ενδεχόμενη μελλοντική πορεία.

Ένας άλλος τομέας που προκαλεί ανησυχίες είναι η προστασία κατά των αποκαλούμενων «παρασιτικών αντιγράφων» ή «φαινομενικά ταυτόσημων απομιμήσεων» («look-alikes»)³⁵. Τα παρασιτικά αντίγραφα σχεδιάζονται κατά τρόπο, ώστε να μοιάζουν με τα υφιστάμενα προϊόντα της και καθιερωμένα εμπορικά σήματα, διατηρώντας παράλληλα ορισμένες διαφορές που τα αποτρέπουν από το να θεωρηθούν πλαστά προϊόντα παραποίησης/απομίμησης. Μπορεί να προκαλέσουν σύγχυση στους καταναλωτές οι οποίοι είτε δεν δίνουν ιδιαίτερη προσοχή τη στιγμή της αγοράς ή δεν γνωρίζουν το εμπορικό σήμα αρκετά καλά για να αναγνωρίζουν τις διαφορές.

Το φαινόμενο αυτό αποτελεί επίσης αντικείμενο επεξεργασίας από τα κράτη μέλη, τα οποία χρησιμοποιούν διαφορετικές βασικές αντιλήψεις και παρέχουν διαφορετικά επίπεδα προστασίας. Έτσι, ενώ ορισμένα κράτη μέλη έχουν ειδικές διατάξεις για την παρασιτική αντιγραφή βάσει της νομοθεσίας περί αθέμιτου ανταγωνισμού (Αυστρία, Γερμανία, Τσεχική Δημοκρατία, Ισπανία), σε κάποια άλλα η παρασιτική αντιγραφή προσκρούει σε ρήτρες «σκούπα» ή σε γενικές ρήτρες απαγόρευσης του αθέμιτου ανταγωνισμού (Βέλγιο, Δανία, Φινλανδία). Οι νομοθεσίες άλλων κρατών μελών δεν περιέχουν διατάξεις περί αθέμιτου ανταγωνισμού που εφαρμόζονται στις περιπτώσεις παρασιτικής αντιγραφής και τα θέματα αυτά ρυθμίζονται από τον Αστικό Κώδικα, είτε σε ειδικές διατάξεις (Ιταλία), είτε με βάση τις διατάξεις που εφαρμόζονται γενικά για τις αδικοπραξίες (Γαλλία, Κάτω Χώρες). Τέλος, στο

³³ Βλ. π.χ. Bundesministerium des Innern, Verfassungsschutzbericht 2009, διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.bmi.bund.de/SharedDocs/Downloads/DE/Broschueren/2010/vsb2009.pdf?__blob=publicationFile.

³⁴ *Forrester Consulting* (μελέτη που εκπονήθηκε για λογαριασμό των εταιριών *RSA* και *Microsoft*), «*The Value of Corporate Secrets: How Compliance and Collaboration Affect Enterprise Perceptions of Risk*», Μάρτιος 2010, διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://www.rsa.com/go/press/RSATheSecurityDivisionofEMCNewsRelease_4510.html.

³⁵ Σε ορισμένα δικαστικά συστήματα γίνεται λόγος για «δουλική απομίμηση».

Ηνωμένο Βασίλειο, δεν υφίσταται κανένα νομοθετικό πλαίσιο για τον αθέμιτο ανταγωνισμό, και δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις για τις περιπτώσεις παρασιτικής αντιγραφής: θα πρέπει να χρησιμοποιείται μάλλον το αδίκημα της παράνομης χρήσης. Για το λόγο αυτό, η αποτελεσματικότητα της προστασίας ποικίλλει σημαντικά.

Η Επιτροπή έχει αρχίσει τις εργασίες για τον προσδιορισμό του οικονομικού αντίκτυπου από τον σημερινό κατακερματισμό του νομικού πλαισίου με σκοπό την προστασία των απόρρητων εμπορικών στοιχείων και την καταπολέμηση άλλων πρακτικών «ανταγωνισμού στα όρια της νομιμότητας», όπως η παρασιτική αντιγραφή. Στο έργο αυτό θα ενταχθούν μια διεξοδική εξωτερική μελέτη και οι διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερόμενους για την εξέταση των πραγματικών οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων από τις πρακτικές αυτές. Θα αξιολογήσει επίσης τα οικονομικά οφέλη που θα προκύψουν από την εφαρμογή ενωσιακής προσέγγισης σε αυτούς τους τομείς.

3.4.2. Μη γεωργικές γεωγραφικές ενδείξεις

Οι γεωγραφικές ενδείξεις (ΓΕ) αποτελούν εργαλείο για την εξασφάλιση του δεσμού μεταξύ της ποιότητας του προϊόντος και της γεωγραφικής προέλευσής του. Αυτό επιτρέπει την αναζήτηση εξειδικευμένων αγορών, την ανάπτυξη του εμπορικού σήματος και την εμπορία των προϊόντων με βάση τη φήμη τους.

Ωστόσο, για την προστασία των μη γεωργικών προϊόντων, τα κράτη μέλη προσφέρουν διαφορετικά νομικά συστήματα (για παράδειγμα, μέσω του δικαίου του ανταγωνισμού ή του δικαίου για τους καταναλωτές ή μέσω συλλογικών ή πιστοποιημένων σημάτων) και μόνο το ένα τρίτο από αυτά έχει θεσπίσει ειδικές νομοθετικές διατάξεις αντιμετωπίζοντας τις γεωγραφικές ενδείξεις ως ειδικά ΔΔΙ. Αυτός ο κατακερματισμός του νομοθετικού πλαισίου για τη χορήγηση προστασίας για τις γεωγραφικές ενδείξεις για μη γεωργικά προϊόντα μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Εξάλλου, η προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων για τα μη γεωργικά προϊόντα αποτελεί επίσης σημαντικό ζήτημα κατά τις διμερείς και πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις με τρίτες χώρες.

Η Επιτροπή είναι στη φάση της εκπόνησης μελέτης σκοπιμότητας σχετικά με το ζήτημα των γεωγραφικών ενδείξεων για τα μη γεωργικά προϊόντα και τα μη εδώδιμα προϊόντα, ενσωματώνοντας όλους τους τομείς του δικαίου στο πλαίσιο αυτό. Αποτέλεσμα των εργασιών θα είναι ιδίως η ανάλυση των υφιστάμενων νομικών πλαισίων στα κράτη μέλη, η αξιολόγηση σε βάθος των αναγκών των ενδιαφερομένων και οι πιθανές οικονομικές επιπτώσεις από την προστασία των μη γεωργικών γεωγραφικών ενδείξεων. Βασιζόμενη στα αποτελέσματα των εργασιών αυτών, αλλά και μετά από περαιτέρω διερεύνηση και διεξοδική συγκέντρωση των αποδεικτικών στοιχείων, η Επιτροπή θα αποφασίσει για τον κατάλληλη πορεία που θα ακολουθηθεί μελλοντικά.

3.5. Ενίσχυση του αγώνα για την καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης και της πειρατείας³⁶

Προϊόντα και υπηρεσίες που βασίζονται στα ΔΔΙ μπορεί να είναι δύσκολο και δαπανηρό να δημιουργηθούν, αλλά φτηνό να αντιγραφούν και να αναπαραχθούν. Η παραβίαση των ΔΔΙ με οργανωμένο τρόπο και σε μεγάλη κλίμακα έχει μετατραπεί σε παγκόσμιο φαινόμενο και

³⁶ Ο όρος «παραποίηση/απομίμηση και πειρατεία» θα πρέπει να λογίζεται ότι καλύπτει την προσβολή όλων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως αναφέρεται στη δήλωση της Επιτροπής σχετικά με το άρθρο 2 της οδηγίας 2004/48/ΕΚ, ΕΕ L 94 της 13.4.2005, σ. 37.

προκαλεί ανησυχίες ανά την υφήλιο. Όπως υπολογίζεται με βάση την τελευταία μελέτη του ΟΟΣΑ (2009), το διεθνές εμπόριο προϊόντων παραποίησης/απομίμησης αυξήθηκε από λίγο περισσότερο από 100 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, το 2000, σε 250 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, το 2007³⁷. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, το ποσό αυτό είναι μεγαλύτερο από το εθνικό ΑΕΠ περίπου 150 οικονομιών. Στα στοιχεία που δημοσιεύθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τις εθνικές τελωνειακές δραστηριότητες αντιστακλάται το γεγονός ότι ο αριθμός των καταγεγραμμένων περιπτώσεων εμπορευμάτων για τα οποία υπάρχει υποψία ότι παραβιάζουν τα ΔΔΙ αυξήθηκε από 26.704, το 2005, σε 43.572 το 2009, σημειώνοντας αύξηση άνω του 60 τοις εκατό μέσα σε πέντε χρόνια³⁸.

Οι παραβάτες των ΔΔΙ στερούν τους δημιουργούς της ΕΕ από τις κατάλληλες αμοιβές, ορθώνουν φραγμούς στην καινοτομία, ζημιώνουν την ανταγωνιστικότητα, καταστρέφουν θέσεις εργασίας, μειώνουν τους δημοσιονομικούς πόρους και απειλούν ενδεχομένως την υγεία και την ασφάλεια των πολιτών της Ένωσης. Σε μία μελέτη που πραγματοποιήθηκε από το Κέντρο Οικονομικών και Εμπορικών Ερευνών (*Centre for Economics and Business Research*) (*CEBR*) τονίζεται ότι οι απώλειες που προκλήθηκαν από τις απομιμήσεις/παραποιήσεις και την πειρατεία θα μπορούσε να μειώσουν το ΑΕΠ της ΕΕ κατά 8 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως³⁹. Τα περιστατικά παραποίησης/απομίμησης συνεπάγονται επίσης μεγάλα κέρδη για τις ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος και νοθεύουν την εσωτερική αγορά με την ενθάρρυνση παράνομων πρακτικών στο εσωτερικό των επιχειρήσεων⁴⁰.

Η ΕΕ έχει αρχίσει να αντιμετωπίζει την πρόκληση αυτή με τη θέσπιση μέτρων στο χώρο του αστικού δικαίου που επιτρέπουν στους δικαιούχους την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας τους⁴¹, μέσω του τελωνειακού κανονισμού (ΕΚ) αριθ.1383/2003⁴² ο οποίος επιτρέπει τη δέσμευση των εμπορευμάτων για τα οποία υπάρχει υποψία ότι παραβιάζουν ΔΔΙ στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, καθώς και με τη δρομολόγηση, το 2009, του Ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας⁴³. Οι κύριοι στόχοι του Παρατηρητηρίου είναι η συγκέντρωση και υποβολή στοιχείων σχετικά με τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις από τα περιστατικά παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας και η δημιουργία πλατφόρμας για τους εκπροσώπους των εθνικών αρχών και των ενδιαφερόμενων μερών με στόχο την ανταλλαγή ιδεών και τεχνογνωσίας σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές.

Η επιτυχία αυτών των πρώτων μέτρων δείχνει ότι η ΕΕ βρίσκεται στο σωστό δρόμο. Το αρχικό έργο του Παρατηρητηρίου προκάλεσε θετικές αντιδράσεις από το Ευρωπαϊκό

³⁷ OECD, *Magnitude of counterfeiting and piracy of tangible products – Νοέμβριος 2009 επικαιροποίηση*: http://www.oecd.org/document/23/0,3343,en_2649_34173_44088983_1_1_1_1,00.html.

³⁸ http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/statistics/index_en.htm.

³⁹ CEBR (2000), *The Impact of Counterfeiting on four main sectors in the European Union*, Centre for Economic and Business Research, London.

⁴⁰ Βλ. π.χ. Europol, «OCTA 2011 - EU Organised Crime Threat Assessment», [http://www.europol.europa.eu/publications/European_Organised_Crime_Threat_Assessment_\(OCTA\)/OCTA_2011.pdf](http://www.europol.europa.eu/publications/European_Organised_Crime_Threat_Assessment_(OCTA)/OCTA_2011.pdf).

⁴¹ Οδηγία 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29^{ης} Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, ΕΕ L 157 της 30.4.2004, σ. 16.

⁴² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1383/2003 του Συμβουλίου, της 22^{ης} Ιουλίου 2003, για την παρέμβαση των τελωνειακών αρχών έναντι εμπορευμάτων για τα οποία υπάρχει υποψία ότι παραβιάζουν ορισμένα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και για τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται έναντι των εμπορευμάτων που διαπιστώνεται ότι παραβιάζουν παρόμοια δικαιώματα, ΕΕ L 196 της 2.8.2003, σ. 7.

⁴³ Βλ. Ανακοίνωση για την ενίσχυση της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στην εσωτερική αγορά της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2009, COM(2009) 467.

Κοινοβούλιο, τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη από τον ιδιωτικό τομέα. Ωστόσο, οι αντιδράσεις αυτές δείχνουν επίσης ότι είναι αναγκαίο να επεκταθεί το σημερινό έργο. Επιπλέον, στην έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της Οδηγίας για την επιβολή των ΔΔΙ που δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 2010⁴⁴ επιβεβαιώνεται η ανάγκη να ενισχυθεί το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για την επιβολή της νομοθεσίας και να συμπληρωθεί το έργο αυτό από προαιρετικές συμφωνίες μεταξύ των ενδιαφερομένων. Τέλος, η αναθεώρηση του τελωνειακού κανονισμού της ΕΕ, στην οποία προβλεπόταν η διεξαγωγή δημόσιων διαβουλεύσεων μέσα στο 2010, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η νομοθεσία θα πρέπει να αναθεωρηθεί προκειμένου να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής για τελωνειακό έλεγχο, ενώ θα πρέπει να αποσαφηνισθούν ορισμένες διαδικασίες προς κατοχύρωση των συμφερόντων των συναλλασσομένων με θεμιτό τρόπο.

3.5.1. Ευαισθητοποίηση του κοινού

Οι καταναλωτές τείνουν να μην έχουν επίγνωση της αξίας των ΔΔΙ και δεν συνειδητοποιούν τις αρνητικές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις που έχουν τα περιστατικά παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας και τους πιθανούς κινδύνους που σχετίζονται με προϊόντα παραποίησης/απομίμησης⁴⁵. Η καλύτερη πληροφόρηση των πολιτών αποτελεί επομένως σημαντικό παράγοντα για μια επιτυχημένη πολιτική ΔΙ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει επίσης καλέσει την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη να μεριμνήσουν για την αυξημένη ευαισθητοποίηση των καταναλωτών, ιδίως μεταξύ των νέων, για να τους δοθεί η δυνατότητα να καταλάβουν τι διακυβεύεται στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας⁴⁶.

Η Επιτροπή θα αναλάβει συνεπώς δράση, σε στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και με τους ενδιαφερόμενους φορείς, για την προώθηση κατάλληλων εκστρατειών ευαισθητοποίησης του κοινού. Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για την καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης και της πειρατείας αναμένεται επίσης ότι θα συμβάλει στην επίτευξη του στόχου αυτού.

3.5.2. Δημιουργία πιο βιώσιμων δομών για το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας και νέα καθήκοντα

Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων επιβάλλεται να υπάρχουν ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία για την έκταση του προβλήματος, βελτιωμένες γνώσεις για την προέλευση των παραποιημένων και πειρατικών εμπορευμάτων, καθώς και για τις οδούς διανομής και για τους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς. Επιπλέον, καθώς οι τάσεις αλλάζουν γρήγορα ιδίως στον επιγραμμικό τομέα, οι ενδιαφερόμενοι φορείς και οι δημόσιες διοικήσεις πρέπει να συνεργάζονται στενότερα.

Η Επιτροπή προτείνει επομένως την επέκταση των καθηκόντων που έχουν επί του παρόντος ανατεθεί στο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για την καταπολέμηση της

⁴⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/directives_en.htm.

⁴⁵ Από τη μελέτη του Ευρωβαρόμετρου που έγινε από τη DG MARKT το 2009 (διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/public_opinion/) προέκυψε ότι μόλις ένα ποσοστό μεταξύ 55% (LT και Δανία) και 84% (FR) των καταναλωτών γνωρίζει ότι υπάρχουν κανόνες της ΕΕ για την παραποίηση/απομίμηση και την πειρατεία. Πρόκειται για πολύ χαμηλότερο ποσοστό ευαισθητοποίησης σε σύγκριση με πολλούς άλλους τομείς πολιτικής. Επιπλέον, η μελέτη αποκάλυψε ότι ένας στους πέντε πολίτες της ΕΕ είχε τουλάχιστον μία φορά αγοράσει άθελά του ένα προϊόν απομίμησης / παραποίησης.

⁴⁶ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου 2010, 2009/2178(INI).

παραποίησης/απομίμησης και της πειρατείας. Στο μέλλον, τα καθήκοντα αυτά θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν το σχεδιασμό και την οργάνωση εκστρατειών ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, τον προγραμματισμό των κατάλληλων μέτρων κατάρτισης για τις αρχές επιβολής του νόμου, τη διεξαγωγή ερευνών για τα καινοτόμα συστήματα επιβολής της νομοθεσίας και ανίχνευσης με τη βοήθεια των οποίων, αφενός, διανοίγεται για τις νόμιμες προσφορές η δυνατότητα να είναι όσο περισσότερο γίνεται καινοτόμες και ελκυστικές, ενώ, από την άλλη πλευρά, παρέχεται η δυνατότητα της αποτελεσματικότερης εφαρμογής της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των περιστατικών παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας (π.χ. συστήματα ιχνηλασιμότητας), καθώς και το συντονισμό της διεθνούς συνεργασίας για την ανάπτυξη ικανοτήτων με τους διεθνείς οργανισμούς και τρίτες χώρες. Για το σκοπό αυτό, το Παρατηρητήριο θα χρειαστεί μια πιο βιώσιμη δομή σε θέματα εμπειρογνωμοσύνης, πόρων και τεχνικού εξοπλισμού. Τα καθήκοντα του Παρατηρητηρίου θα πρέπει συνεπώς να ανατεθούν στο Γραφείο Εναρμόνισης στην Εσωτερική Αγορά (ΓΕΕΑ) στο Αλικάντε, το οποίο, σε συνάρτηση με τα καθήκοντα αυτά, θα πρέπει να λάβει την εντολή να καλύψει όλες τις κατηγορίες ΔΔΙ.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΓΕΕΑ θα βελτιώσει επίσης την καθημερινή συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου, καθώς και τη συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους ιδιωτικούς φορείς, *μεταξύ άλλων*, με τη δημιουργία μιας νέας βάσης ηλεκτρονικής ανταλλαγής πληροφοριών και ενός συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για τα παραποιημένα και πειρατικά προϊόντα. Μια εξωτερική μελέτη στην οποία γινόταν η απογραφή των υφιστάμενων συστημάτων ΤΠ που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία ενός τέτοιου δικτύου δημοσιεύθηκε από την Επιτροπή το 2010⁴⁷. Η μελέτη αυτή θα αποτελέσει τη βάση για τις περαιτέρω διαβουλεύσεις και αξιολογήσεις με στόχο τον προσδιορισμό οικονομικά αποδοτικών λύσεων και τη δημιουργία συνεργιών με τα υφιστάμενα συστήματα και τα συνεχιζόμενα έργα, με σκοπό την παρουσίαση ενός σχεδίου για ένα τέτοιο ηλεκτρονικό δίκτυο έως το τέλος του 2012. Το δίκτυο θα λειτουργεί σε απόλυτη συμμόρφωση με τη νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων της ΕΕ.

3.5.3. Ανασκόπηση της οδηγίας για την επιβολή των ΔΔΙ

Η Επιτροπή προτίθεται παράλληλα να επανεξετάσει την οδηγία για την επιβολή των ΔΔΙ 2004/48/ΕΚ, την άνοιξη του 2012. Η πρόσφατα δημοσιευμένη έκθεση για την εφαρμογή της οδηγίας για την επιβολή των ΔΔΙ⁴⁸ δείχνει ότι η πρόκληση έγκειται στο συμβιβασμό της επιβολής των ΔΔΙ μέσα σε ένα ψηφιακό περιβάλλον. Η Επιτροπή θα προσδιορίσει τους τρόπους για τη δημιουργία ενός πλαισίου που θα επιτρέπει, *μεταξύ άλλων*, την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση των παραβιάσεων των ΔΔΙ μέσω του Διαδικτύου. Οι τυχόν τροποποιήσεις θα πρέπει να έχουν ως στόχο την αντιμετώπιση των παραβάσεων στην πηγή τους και, προς το σκοπό αυτό, θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη συνεργασία των ενδιάμεσων φορέων, όπως οι φορείς παροχής υπηρεσιών Διαδικτύου, ενώ θα πρέπει ταυτόχρονα να είναι συμβατές με τους στόχους των πολιτικών ευρείας ζώνης και να μη θίγουν τα συμφέροντα των τελικών καταναλωτών. Η Επιτροπή θα εξασφαλίσει ότι οι τροποποιήσεις αυτές σέβονται όλα τα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, και ιδίως τα δικαιώματα της ιδιωτικής ζωής,

⁴⁷ Βλ. http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/documents_en.htm.

⁴⁸ http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/directives_en.htm.

της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, της ελευθερίας έκφρασης και πληροφόρησης και της ύπαρξης αποτελεσματικών μέσων ένδικης προσφυγής⁴⁹.

Παράλληλα, η Επιτροπή θα συνεχίσει τις προσπάθειές της, με βάση το Μνημόνιο Συμφωνίας που υπογράφηκε μεταξύ των ενδιαφερομένων στις 4 Μαΐου 2011⁵⁰, για να διερευνήσει ειδικότερα σε ποιο βαθμό θα μπορούσαν να μειωθούν οι πωλήσεις παραποιημένων αγαθών μέσω του Διαδικτύου με τη λήψη προαιρετικών μέτρων, με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών που αφορά περισσότερο το φαινόμενο αυτό (κάτοχοι των δικαιωμάτων, διαδικτυακές πλατφόρμες και τους καταναλωτές).

3.6. Η διεθνής διάσταση των ΔΔΙ

Η αύξηση του διεθνούς εμπορίου έχει φέρει στο προσκήνιο τη διεθνή διάσταση των ΔΔΙ. Η παγκοσμιοποίηση προσφέρει στην Ευρώπη τεράστιες ευκαιρίες για εξαγωγές και για εμπόριο προϊόντων έντασης ΔΙ, υπηρεσιών και τεχνογνωσίας με τρίτες χώρες. Ταυτόχρονα, η αύξηση των παραβάσεων ΔΙ δημιουργεί την ανάγκη εστιασμού των προσπαθειών προς τη χάραξη μίας σθεναρής στρατηγικής επιβολής της νομοθεσίας σε παγκόσμια κλίμακα, σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επεσήμανε σε ψήφισμα⁵¹ ότι «η μεγαλύτερη πρόκληση για την εσωτερική αγορά έγκειται στην καταπολέμηση των παραβιάσεων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ και σε τρίτες χώρες».

Το ίδιο σκεπτικό είχε ήδη πρυτανεύσει κατά την ανάπτυξη του εγγράφου της Επιτροπής του 2004 με τίτλο «Στρατηγική για την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας σε τρίτες χώρες»⁵² το οποίο είναι προς το παρόν υπό αναθεώρηση. Επιπλέον, η Επιτροπή δεσμεύεται να εξασφαλίσει τη συνοχή των ΔΔΙ της πολιτικής της με τους στόχους της αναπτυξιακής πολιτικής⁵³.

3.6.1. Πολυμερείς πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένου του συντονισμού με τους διεθνείς οργανισμούς

Η Επιτροπή θα επιδιώξει το στόχο της να ενισχύσει τον σεβασμό για τα πρότυπα των ΔΔΙ σε διεθνές επίπεδο, μέσω της ενίσχυσης της αποτελεσματικής συνεργασίας και της αντιπαράθεσης με τις τρίτες χώρες σε διεθνή φόρα, ιδίως μέσω των εργασιών της στο πλαίσιο της ΠΟΔΙ, του ΠΟΕ και του ΔΕΙΠΝΦΠ που αποσκοπούν στη βελτίωση της προστασίας και επιβολής των ΔΔΙ σε παγκόσμιο επίπεδο. Θα συμβάλει στην προώθηση της τεχνολογικής καινοτομίας και στη μεταφορά και διάδοση της τεχνολογίας, προς αμοιβαίο όφελος των παραγωγών και των χρηστών των τεχνολογικών γνώσεων και με τρόπο που να ευνοεί την κοινωνική και οικονομική ευημερία, και να οδηγεί σε ισορροπία μεταξύ δικαιωμάτων και υποχρεώσεων⁵⁴. Επί του παρόντος, οι δράσεις της ΕΕ και των διεθνών οργανισμών συχνά

⁴⁹ Το δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες δικαίωμα στο άρθρο 17 παράγραφος 2 του Χάρτη.

⁵⁰ http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/stakeholders_dialogues_en.htm#Sale.

⁵¹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2010-0340>.

⁵² ΕΕ C 129 της 26.5.2005.

⁵³ Σύμφωνα με το άρθρο 21 της ΣΕΕ και το άρθρο 208 της ΣΛΕΕ.

⁵⁴ Άρθρο 7 της συμφωνίας TRIPS του 1994. Η Επιτροπή θα υποστηρίξει απολύτως την εφαρμογή των δεσμεύσεων που είχε αναλάβει στην Κωνσταντινούπολη στις 13 Μαΐου 2011 ιδίως ενόψει της θέσπισης μέτρων ευελιξίας για την προστασία της δημόσιας υγείας και, ιδίως, για την προώθηση της

στερούνται επαρκούς συντονισμού, με αποτέλεσμα να παρεμποδίζεται η αποτελεσματικότητά τους⁵⁵.

Στο πλαίσιο της ΠΟΔΙ, η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει την επικύρωση σε ευρύτατη κλίμακα των Συνθηκών της Παγκόσμιας Οργάνωσης Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ) του 1996 για την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στο Διαδίκτυο και την ορθή εφαρμογή τους στην εσωτερική νομοθεσία. Θα προωθήσει επίσης τις προσπάθειες για την παραγωγή των κατάλληλων εργαλείων για την αξιολόγηση της λειτουργίας των συστημάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Θα υποστηρίξει τις τρέχουσες προσπάθειες για την καταπολέμηση του παγκόσμιου φαινομένου της πειρατείας σήματος και την αναμετάδοση στο Διαδίκτυο των πειρατικών σημάτων που μεταδίδει. Η Επιτροπή θα πολλαπλασιάσει επίσης τις προσπάθειές της για τη σύσταση συμφωνίας της ΠΟΔΙ σχετικά με την διασυνοριακή παροχή υλικών σε ειδικές μορφές, απόλυτα προσαρμοσμένες στις ανάγκες ανάγνωσης των ατόμων με ειδικές ανάγκες, σύμφωνα με τους στόχους της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Τον Ιούνιο του 2010, η ΕΕ έχει ήδη προτείνει στην ΠΟΔΙ την κοινή σύσταση για τη βελτίωση της πρόσβασης σε έργα που προστατεύονται από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας για άτομα με πρόβλημα ανάγνωσης εντύπων.

Σε διεθνές επίπεδο, η Συνθήκη για το δίκαιο ευρεσιτεχνίας έχει ήδη εναρμονιστεί και έχουν ευθυγραμμιστεί οι τυπικές διαδικασίες όσον αφορά τις εθνικές και περιφερειακές αιτήσεις διπλωμάτων και τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Η ΕΕ θα συνεχίσει ως εκ τούτου να υποστηρίζει τις συζητήσεις στο επίπεδο της ΠΟΔΙ για την ουσιαστική εναρμόνιση του δικαίου ευρεσιτεχνίας. Αυτό θα βελτιώσει την ποιότητα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και θα μειώσει το κόστος, προς όφελος των χρηστών του συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η ΕΕ πρέπει επίσης να είναι σε θέση να κυρώσει την [Anti-Counterfeiting Trade Agreement](#) (ACTA) (εμπορική συμφωνία για την καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης)⁵⁶ μόλις αυτή θα έχει υπογραφεί από τα συμβαλλόμενα μέρη κατά τη διάρκεια του 2011. Η ACTA, η οποία είναι πλήρως σύμφωνη με το κεκτημένο της ΕΕ, αποτελεί σημαντικό βήμα για τη βελτίωση του διεθνούς αγώνα κατά των παραβιάσεων των ΔΔΙ, σε συνεργασία με τις χώρες που συμμερίζονται τις ίδιες ανησυχίες και απόψεις. Η Επιτροπή θα υποβάλει την πρότασή της έκδοσης απόφασης από την ΕΕ για να προσυπογράψει τη συμφωνία εντός των προσεχών εβδομάδων.

3.6.2. Διμερείς διαπραγματεύσεις και συνεργασία σε θέματα προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας με τρίτες χώρες

Η ΕΕ θα συνεχίσει να διαπραγματεύεται διατάξεις για τα ΔΔΙ στις συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών της (ΣΕΣ) με τις τρίτες χώρες. Κατά τη διαπραγμάτευση των ΣΕΣ, οι ρήτρες των

πρόσβασης στα φάρμακα για όλους τους πολίτες, αλλά και για να ενθαρρυνθεί η παροχή υποστήριξης στις αναπτυσσόμενες χώρες στο θέμα αυτό, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την εξισορρόπηση των προαναφερόμενων μέτρων ευελιξίας με τα θεμιτά δικαιώματα των δικαιούχων.

⁵⁵ Βλ. π.χ. τα πορίσματα της μελέτης *ADE*, η οποία ανατέθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Εμπορίου της Επιτροπής με τίτλο «*Evaluation of the Intellectual Property Rights Enforcement Strategy in Third Countries*», Νοέμβριος 2010, http://trade.ec.europa.eu/doclib/cfm/doclib_section.cfm?sec=180&langId=en.

⁵⁶ Η ACTA βασίζεται στην συμφωνία TRIPS του 1994, με σκοπό να βελτιωθούν τα παγκόσμια πρότυπα για την επιβολή των ΔΔΙ. Εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες και οι ιδιώτες μπορούν να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους ενώπιον των δικαστηρίων, στα σύνορα και στο Διαδίκτυο.

δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να προσφέρουν πανομοιότυπα επίπεδα προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας με αυτό που ισχύει στην ΕΕ, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη το επίπεδο ανάπτυξης των εν λόγω χωρών. Η συνεργασία μέσω του διαλόγου για πολιτικά και τεχνικά θέματα αποτελεί επίσης μέρος της στρατηγικής της ΕΕ για τα συναφή με το εμπόριο στοιχεία των ΔΔΙ.

Θα πρέπει επίσης να επιτευχθεί η σωστή ισορροπία μεταξύ της προστασίας των ΔΔΙ σε τρίτες χώρες και της πρόσβασης στη γνώση. Έτσι, η πολιτική στα θέματα ΔΔΙ μπορεί συνεπώς να υποστηρίξει την προσέγγιση της καθολικής και αειφόρου ανάπτυξης εάν είναι μέρος μιας γενικής αναπτυξιακής στρατηγικής που αποσκοπεί στην τόνωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την προώθηση των ερευνών που εναρμονίζονται με τις αναπτυξιακές ανάγκες και την εξασφάλιση ότι η υγεία, η βιοποικιλότητα και οι επισιτιστικές ασφάλειες λαμβάνονται προσηκόντως υπόψη. Οι προσιτές μορφές μεταφοράς τεχνολογίας που ανταποκρίνονται στις βασικές ανάγκες των πληθυσμών αποτελούν το κλειδί για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (ΛΑΧ). Για να γίνουν οι μεταφορές αυτές, η ΕΕ και τα κράτη μέλη πρέπει να επανεξετάσουν τα κίνητρα που παρέχονται στις επιχειρήσεις ή φορείς τους για την προώθηση και την ενθάρρυνση της καινοτομίας και της μεταφοράς τεχνολογίας προς όφελος των ΛΑΧ. Σχετικό παράδειγμα για την πιθανή διέξοδο αποτελεί η πρωτοποριακή συνεργασία για την Παγκόσμια Πρόσβαση σε Δράσεις σε σχέση με τους στόχους της ΠΟΔΙ για την προώθηση των βέλτιστων πρακτικών κατά την αδειοδότηση των ΔΙ, προς όφελος των ΛΑΧ χωρίς να υπάρχουν κίνδυνοι για τις βασικές εμπορικές αγορές για τους ιδιοκτήτες των ΔΙ⁵⁷. Σε αυτό το πλαίσιο χρειάζεται περαιτέρω εξέταση, για παράδειγμα σχετικά με τον βαθμό στον οποίο θα πρέπει να επιδιωχθεί η απαλλαγή των ΛΑΧ από τις υποχρεώσεις TRIPS πέρα από το 2013.

Οι αναπτυσσόμενες και οι αναδυόμενες χώρες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στις δραστηριότητες που παραβιάζουν τα ΔΔΙ και χρησιμοποιούνται μερικές φορές από πολύπλοκα εγκληματικά δίκτυα ως βάσεις παραγωγής και διανομής. Τα μέτρα κατάρτισης και οι δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων της ΕΕ διαδραματίζουν επομένως ζωτικό ρόλο, προκειμένου να υποστηριχθούν οι χώρες αυτές στον αγώνα τους κατά των οργανωμένων παραβάσεων της διανοητικής ιδιοκτησίας. Τα μέτρα αυτά θα ενισχυθούν μέσω του Γραφείου Εναρμόνισης της Εσωτερικής Αγοράς (ΓΕΕΑ), στο πλαίσιο των εργασιών του για το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας και μέσω άλλων προγραμμάτων που διαχειρίζεται η Επιτροπή. Η συνεργασία για το θέμα αυτό θα εστιασθεί στις χώρες εκείνες όπου μπορεί να αναμένεται ο μεγαλύτερος αντίκτυπος αναφορικά με την ικανότητα επιβολής και τη σχέση κόστους/οφέλους.

3.6.3. Ενισχυμένη προστασία των ΔΔΙ και επιβολή στα σύνορα της ΕΕ

Στα σύνορα της ΕΕ, οι τελωνειακές αρχές είναι σε προνομιακή θέση για να αναλάβουν αποτελεσματική δράση. Στο σχέδιο δράσης των τελωνείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση των παραβιάσεων ΔΔΙ για τα έτη 2009 έως 2012⁵⁸ καθορίζεται για την Επιτροπή και για τα κράτη μέλη η προτεραιότητα να λάβουν μέτρα για την ενίσχυση της επιβολής των τελωνειακών ρυθμίσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή προτείνει ένα νέο κανονισμό που αντικαθιστά τον κανονισμό 1383/2003, με στόχο την ενίσχυση της επιβολής,

⁵⁷ Το πρόγραμμα με τίτλο «*Global Access In Action*», έχει προπαρασκευασθεί από το *World Economic Forum Global Agenda Council* (Συμβούλιο για το Παγκόσμιο Θεματολόγιο του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ) για τα ΔΙ και έχει υποστηριχθεί από τον *WIPO* και άλλους δημόσιους και ιδιώτες εταίρους, <http://globalaccessinaction.org>.

⁵⁸ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 16ης Μαρτίου 2009, ΕΕ C71 της 25.3.2009, σ. 1.

με ταυτόχρονη ευθυγράμμιση των διαδικασιών. Αναπτύσσεται μία κεντρική βάση δεδομένων της ΕΕ υπό την ονομασία COPIS για να καταχωρισθούν οι αιτήσεις όλων των εταιρειών για ανάληψη δράσης από την πλευρά των τελωνειακών αρχών, οι οποίες προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό. Οι εθνικές τελωνειακές αρχές και η Επιτροπή θα πρέπει να καταβάλλουν κοινές προσπάθειες για την αποτελεσματική επιβολή των ΔΔΙ. Για παράδειγμα, η Επιτροπή θα συστήσει ομάδα εμπειρογνομόνων και δίκτυο εθνικών σημείων επαφής των εθνικών τελωνείων, προκειμένου να παρεμποδίζεται η εισαγωγή εμπορευμάτων που είναι προϊόν παραβιάσεων των ΔΔΙ, που πωλούνται μέσω του Διαδικτύου.

Εξάλλου, η καταπολέμηση των παραβιάσεων των ΔΔΙ στα σύνορα συνεπάγεται επίσης την παρεμπόδιση της εξαγωγής των παράνομων εμπορευμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη συμμετέχουν ενεργά στην τελωνειακή συνεργασία τόσο με τις χώρες προέλευσης, όσο και με άλλες χώρες που καταναλώνουν τα εμπορεύματα μέσω συγκεκριμένων πρωτοβουλιών, όπως το κοινό Σχέδιο Δράσης ΕΕ-Κίνας για την Επιβολή Τελωνειακού Συστήματος αναφορικά με τα ΔΔΙ. Το σχέδιο θα πρέπει να αποτελέσει τη βάση για τη μείωση των διαστάσεων των παραβιάσεων των ΔΔΙ στο διμερές εμπόριο μεταξύ ΕΕ και Κίνας.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όλες οι μορφές των ΔΔΙ αποτελούν ακρογωνιαίους λίθους της νέας οικονομίας της γνώσης. Ένα μεγάλο μέρος της αξίας, της κεφαλαιοποίησης της αγοράς και των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των εταιρειών της Ευρώπης στο μέλλον θα αποτυπώνονται στα άυλα περιουσιακά τους στοιχεία. Η ΔΙ είναι το κεφάλαιο που τροφοδοτεί τη νέα οικονομία. Η βελτιωμένη χρήση του χαρτοφυλακίου των ΔΙ μέσω των αδειοδοτήσεων και της εμπορικής εκμετάλλευσης έχει ζωτική σημασία για τα επιτυχημένα επιχειρηματικά μοντέλα.

Οι δυνατότητες της ψηφιακής ενιαίας αγοράς, στο πλαίσιο της οποίας οι δημιουργοί, οι φορείς παροχής υπηρεσιών και οι καταναλωτές μπορούν όλοι να επωφεληθούν και να ευδοκιμήσουν δεν μπορεί να υποτιμηθούν. Η Ευρώπη πρέπει να αξιοποιήσει επειγόντως τους ανθρώπινους και τεχνολογικούς πόρους που έχει στη διάθεσή της για να δημιουργήσει μια σφύζουσα και ανταγωνιστική επιγραμμική αγορά για δημιουργικές συναλλαγές, επιτρέποντας τη μεγαλύτερη δυνατή διάδοση των ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών προς όφελος όλων.

Με την προαναφερόμενη προεξέχουσα στρατηγική για τα ΔΔΙ αντιμετωπίζεται αυτή η πρόκληση. Για την εκπλήρωση του φιλόδοξου προγράμματος εργασίας της Επιτροπής που εκτέθηκε προηγουμένως, θα απαιτηθεί ένα επίπεδο πάγιας δέσμευσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Επιτροπή, αλλά και στο επίπεδο των κρατών μελών. Η πλήρης εκμετάλλευση των πλούσιων πόρων που προέρχονται από τα ΔΔΙ στην Ευρώπη επιβάλλει τη δέσμευση για τη χρήση των πνευματικών θετικών στοιχείων της Ευρώπης στο έπακρο. Όπως αποδεικνύεται από τις ανωτέρω πρωτοβουλίες, χρειάζεται να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για να μετατραπούν αυτά τα θετικά στοιχεία σε πραγματικό κινητήριο μοχλό για την ανάπτυξη και για θέσεις απασχόλησης υψηλής ποιότητας.

Καθώς αναδύονται νέες προκλήσεις και προτεραιότητες υπό το πρίσμα των εμπειριών και των ραγδαίων αλλαγών στο χώρο των τεχνολογιών και της κοινωνίας, η Επιτροπή δεσμεύεται να επανεξετάσει τη στρατηγική αυτή και να αντλήσει τα κατάλληλα συμπεράσματα, σε στενή συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Αριθ.	Δράση	Περιγραφή	Χρονοδιάγραμμα
1	Προστασία του ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας	Προτάσεις κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με (1) το ενιαίο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της ΕΕ και (2) τις μεταφραστικές ρυθμίσεις.	Η Επιτροπή ενέκρινε προτάσεις σχετικά με τα σημεία (1) και (2) στις 13 Απριλίου 2011.
2	Μέσο αξιοποίησης ΔΔΙ	Διεξοδική ανάλυση με βάση τη διεξαγόμενη μελέτη σκοπιμότητας και υποβολή έκθεσης προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.	Η έκθεση πρέπει να υποβληθεί πριν από το τέλος του 2011.
3	Αναθεώρηση του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα και της οδηγίας περί εμπορικών σημάτων	Σκοπός των προτάσεων είναι να καταστεί το καθεστώς του κοινοτικού σήματος στην ΕΕ πιο αποτελεσματικό, αποδοτικό και συνεκτικό.	Δεύτερο εξάμηνο 2011.
4	Ορφανά έργα	Νομοθετική πρόταση για την έκδοση οδηγίας σχετικά με ορισμένες επιτρεπόμενες χρήσεις των ορφανών έργων	Πρώτο εξάμηνο 2011
5	Πολυεδαφική συλλογική διαχείριση των δικαιωμάτων δημιουργού	Πρόταση νομικού μέσου με στόχο τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την επιγραμμική αδειοδότηση δικαιωμάτων δημιουργού, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα σταθερό πλαίσιο για τη διαχείριση των δικαιωμάτων δημιουργού σε ευρωπαϊκό επίπεδο.	Δεύτερο εξάμηνο 2011.
6	Οπτικοακουστικά έργα	Πράσινη Βίβλος δημόσια διαβούλευση σχετικά με την επιγραμμική διανομή και για διάφορα θέματα που σχετίζονται με την επιγραμμική διανομή των οπτικοακουστικών έργων.	Δεύτερο εξάμηνο 2011
7	Περαιτέρω μέτρα στον τομέα των δικαιωμάτων δημιουργού	Συνέχιση της διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους που ξεκίνησε με την Πράσινη Βίβλο του Οπτικοακουστικού Τομέα για περαιτέρω μέτρα στον τομέα των δικαιωμάτων δημιουργού, για να αξιολογηθεί η ανάγκη για περαιτέρω μέτρα, ώστε να παρέχεται στους πολίτες της ΕΕ, τους φορείς παροχής υπηρεσιών επιγραμμικού περιεχομένου και τους κατόχους δικαιωμάτων η δυνατότητα να επωφεληθούν από το πλήρες δυναμικό της ψηφιακής εσωτερικής αγοράς.	2012

8	Τέλη για την αναπαραγωγή αντιγράφων ιδιωτικής χρήσης	Διορισμός διαμεσολαβητή υψηλού επιπέδου με σκοπό την διαπραγμάτευση συμφωνίας μεταξύ των ενδιαφερομένων όσον αφορά τα τέλη για την αναπαραγωγή αντιγράφων ιδιωτικής χρήσης.	Δεύτερο εξάμηνο 2011.
9	Περιεχόμενο που δημιουργείται από τους χρήστες	Διαβούλευση με τους ενδιαφερομένους	Δεύτερο εξάμηνο 2012
10	Ευρωπαϊκός Κώδικας δικαιωμάτων δημιουργού	Αξιολόγηση και συζητήσεις με τους ενδιαφερόμενους	2012 και μετέπειτα
11	Αναθεώρηση της οδηγίας 2001/29/EK	Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2001/29/EK, όπως απαιτείται από το άρθρο 12 της εν λόγω οδηγίας.	2012
12	Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για θέματα παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας	Πρόταση κανονισμού για την ανάθεση στο Γραφείο Εναρμόνισης στην Εσωτερική Αγορά (ΓΕΕΑ), ορισμένων καθηκόντων σχετικών με την προστασία των ΔΔΙ, συμπεριλαμβανομένης της διοργάνωσης συνεδριάσεων με τη συμμετοχή εκπροσώπων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα με τη μορφή του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για θέματα παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας.	Μάιος του 2011
13	Συμπληρωματικά δικαιώματα των ΔΔΙ	Μελέτη για την αξιολόγηση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων των παραβάσεων των απόρρητων εμπορικών στοιχείων και των πρακτικών «ανταγωνισμού στα όρια της νομιμότητας», όπως τα παρασιτικά αντίγραφα και για την αξιολόγηση των οικονομικών οφελών από την πανευρωπαϊκή εναρμόνιση της νομοθεσίας.	Τέλος του 2012
14	Μη γεωργικές γεωγραφικές ενδείξεις	Μελέτη σκοπιμότητας για να εξετασθεί το ενδεχόμενο της πανευρωπαϊκής προστασίας των γεωγραφικών ενδείξεων για τα μη γεωργικά προϊόντα. Στη μελέτη αυτή θα γίνει ανάλυση των υφιστάμενων νομικών πλαισίων των κρατών μελών και σε βάθος αξιολόγηση των αναγκών των ενδιαφερομένων και του πιθανού οικονομικού αντίκτυπου για την προστασία των μη γεωργικών ΓΕ.	Δεύτερο εξάμηνο 2012
15	Αναθεώρηση της οδηγίας για την επιβολή των ΔΔΙ	Πρόταση τροποποίησης της οδηγίας με στόχο τη δημιουργία ενός πλαισίου που επιτρέπει, ειδικότερα, την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση των περιπτώσεων παραβίασης των ΔΔΙ μέσω του Διαδικτύου στην πηγή τους.	Πρώτο εξάμηνο 2012

16	Αντικατάσταση του κανονισμού σχετικά με την παρέμβαση των τελωνειακών αρχών κατά εμπορευμάτων για τα οποία υπάρχει υποψία ότι παραβιάζουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας	Πρόταση έκδοσης νέου τελωνειακού κανονισμού για την ενίσχυση της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας από τα τελωνεία και ενόψει της δημιουργίας συνθηκών για ανάληψη αποτελεσματικής δράσης, με παράλληλη ευθυγράμμιση των διαδικασιών.	Μάιος του 2011
17	Προαιρετικά μέτρα των ενδιαφερομένων μερών για την καταπολέμηση των παραβιάσεων των ΔΔΙ	Συμφωνία των ενδιαφερομένων μερών (Μνημόνιο Συμφωνίας) για την πώληση εμπορευμάτων παραποίησης/απομίμησης μέσω του Διαδικτύου και την διαδικασία έμπρακτης παρακολούθησης	Το Μνημόνιο Συμφωνίας (ΜΣ) υπογράφηκε στις 4 Μαΐου 2011, αξιολόγηση και επανεξέταση στα μέσα του 2012
18	Βάση δεδομένων της ΕΕ COPIS (κεντρική βάση δεδομένων της ΕΕ που αναπτύσσεται για να καταχωρίζονται οι αιτήσεις όλων των επιχειρήσεων για εκτελωνισμό)	Ανάπτυξη της βάσης δεδομένων ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική διαχείριση των αιτήσεων των επιχειρήσεων για την ανάληψη δράσης από τις τελωνειακές αρχές και για την εκπόνηση στατιστικών σχετικά με τις τελωνειακές δεσμεύσεις εμπορευμάτων	Πρώτο εξάμηνο του 2012
19	Επανεξέταση της στρατηγικής της Επιτροπής του 2004 για την προστασία και επιβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας σε τρίτες χώρες	Επαναπροσδιορισμός της στρατηγικής, με στόχο την προσαρμογή της στις πρόσφατες ανάγκες και εξελίξεις, προκειμένου να εξασφαλίζεται η εφαρμογή υψηλότερων προδιαγραφών κατά την επιβολή των ΔΔΙ στο χώρο των τελωνείων σε τρίτες χώρες και η συνεργασία στο πλαίσιο των εμπορικών συμφωνιών.	Τέλος του 2011